

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға

**Қаржылық есептілік және тәуелсіз аудитордың
Аудиторлық қорытындысы**

МАЗМУНЫ

Аудиторлық қорытынды

Қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы есеп.....	1
Пайда немесе зиян және басқа жынытық кіріс туралы есеп.....	2
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп.....	4

Қаржылық есептілікке ескертпелер

1 Кіріспе	5
2 Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта	6
3 Есептік саясат принциптері.....	7
4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды бағалау мағыналары мен пайымдаулары	19
5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерге көшу.....	21
6 Жаңа есептік жағдайлар	22
7 Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары.	23
8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	24
9 Дебиторлық берешек.....	26
10 Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	29
11 Бағалау міндеттемелері	29
12 Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер	30
13 Өзге міндеттемелер	31
14 Акционерлік капитал	32
15 Пайыздық табыс және шығыс	32
16 Қатысушы-банктердің жарналарынан таза табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім	33
17 Шетел валютасын қайта бағалаудан таза зиян/(таза пайда)	33
18 Әкімшілік және өзге операциялық шығын	34
19 Табыс салығы	35
20 Қаржылық тәуекелдерді басқару	35
21 Капиталды басқару.....	44
22 Шартты міндеттемелер	46
23 Әділ құн туралы ақпаратты ашу	47
24 Бағалау санаттары бойынша қаржылық құралдарды беру	48
25 Байланысты тараптармен жасалатын операциялар	48
26 Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар	49

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Қазақстанның Депозиттерге Кепілдік Беру Қоры» АҚ Акционерлері мен Басшылығына:

Біздің пікір

Біздің пікірімізше, бұл қаржылық есептілік «Қазақстанның Депозиттерге Кепілдік Беру Қоры» АҚ (әрі қарай - «Қор») 2019 жылдың 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайын, барлық елеулі қатынастарында, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі оның қаржылық нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептіліктің стандартына (ХКЕС) сәйкес шынайы көрсетеді.

Аудит мәні

Біз Қордың қаржылық есептілігінің аудитін орындадық, ол келесіні қамтиды:

- 2019 жылғы 31 желтоқсандағы Қордың қаржылық жағдайы туралы есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі пайда немесе зиян және басқа жиынтық кіріс туралы есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп; және
- есеп саясатының негізгі ережелеріне мен өзге де түсініктеме ақпараттан құралған қаржылық есептілікке ескертпелер.

Пікір білдірудің неғізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сай жүргіздік (ХАС). Біздің жауапкершілігіміз осы стандарттарға сәйкес әрі қарай осы есептің «Аудитордың қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі» бөлімінде көрсетілген.

Біздің ойымызша, аудит кезінде жиналған дәлелдер пікір білдіруге жеткілікті және орынды.

Тәуелсіздік

Біз халықаралық бухгалтерлер этика стандарттары Кеңесінің профессионалды бухгалтерлер этика Кодексіне (ХБЭСК Кодексі) сәйкес Қорға қатысты тәуелсіз болып табыламыз. Біз ХБЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС

Әл-Фараби даң., 34, гимарат A, 4 қабат, Алматы, Казақстан, A25D5F6

T: +7 (727) 330 32 00, F: +7 (727) 244 68 68, www.pwc.kz

© 2019 PwC. Барлық құқықтар сақталған. PwC-дің рұқсатының арі қарай таратау тұйым салынады. «PwC» дегендегі - ПрайсуотерхаусКуперс Интернешнл Лимитед (PwCIL) мүшелерінің, немесе магнатасынан сәйкес PwC жеке мүшіне фирмаларының жөнісі. Эр компания жеке заңды тұлға болып табылады және PwCIL, немесе басқа мүшіне компанияның агентті ретінде әрекеттепейді. PwCIL клиенттерге қызметтейді. PwCIL қатысууды компаниялардан кез-келгенінің әрекеті немесе әрекетсіздігі үшін жауап бермейді және олардың көсібі қызметтің бақылашының жауапкершілігінде әрекеттепейді. Катысууды компаниялардың енбайдысынан кез-келген басқа қатысууды компанияның әрекеті немесе әрекетсіздігі үшін жауап бермейді және олардың көсібі қызметтің бақылашының жауапкершілігінде әрекеттепейді.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапкершілік көтереді. Өзге ақпарат аудиторлық есеп шығару күнінен кейін бізге беріледі деп қутілетін жылдық есепті (бірақ қаржы есептілігін және осы қаржы есептілігі бойынша біздің аудиторлық пікірімізді қоспағанда) қамтиды.

Біздің қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратты қамтymайды, және біз осындай ақпаратта қатысты кез-келген нысанда сенімділік білдіре алмаймыз.

Қаржы есептілігін аудитін жүргізуімізге байланысты, біздің жауапкершілігімізге жоғарыда аталған өзге ақпаратпен танысу, сонымен қатар бізге берілген өзге ақпарат, қаржылық есептіліктегі және аудит кезінде қол жеткізген деректер арасында елеулі сәйкесіздіктердің жоқ екенін қараудан турады.

Орындалған жұмыс нәтижелері бойынша, берілген өзге ақпаратта бұрмаланулар табылған жағдайда, біз бұл жағдайды хабарлауымыз керек. Бұл есепте хабарлауға тұра келетін мәлімет жоқ.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты адамдардың қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық осы қаржылық есепті Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына сәйкес шынайы құруға және қамтамас етуге міндетті. Сонымен қатар, басшылық алақол өрекеттер және қателіктер салдарынан бос қаржылық есепті дайындауға керек ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Қаржы есебін дайындау барысында, басшылық Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілетін бағалау, қызметтің үздіксіздігіне қатысты тиісті ақпаратты жария ету, қаржылық есепті - жұмысты үздіксіз жалғастыру қабілеті негізінде қағидатты қолданумен дайындау, басшылық Қорды тарату, оның қызметін тоқтату, қызметті тарату немесе тоқтатудан басқа балама жоқ кездерден басқа жауапты.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Қордың қаржы есептілігін дайындау үрдісін қадағалауға жауапты болып табылады.

Аудитордың қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілік алақол өрекеттер немесе аудиторлық есеп шығару барысында қатерліктер салдарынан бой көтеретін небір елеулі жалғандықтың жоқ екендігін растайтын орынды сенімділік алу болып табылады. Орынды сенімділік, сенімділіктің жоғары дәрежесі болып табылады, бірақ ХАС-на сай жүргізілген аудит өрқашан елеулі бұрмалануды анықтайдынына кепілдік бермейді. Бұрмалаулар алақол өрекеттер мен қателіктер салдарынан болуы мүмкін, егер олар жеке немесе жиынтығында пайдаланушылардың қаржы есептілігінің негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне өсер етеді деп орынды түрде күтілсе маңызды болып есептеледі.

ХАС-на сәйкес жүргізілетін аудит аясында, біз кәсіби пайымдаманы қолданамыз және бұқіл аудит барысында кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз келесі өрекеттерді орындаймыз:

- алақол өрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланулардың тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық ресімдерді жобалаймыз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіру үшін жеткілікті әрі тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Алақол өрекеттер салдарынан болатын елеулі бұрмаланулардың тәуекелі, қателіктер салдарынан болатын елеулі бұрмаланулардың тәуекелінен жоғарырақ, себебі алақол өрекеттерге келісу, жалғандық, қасақана қалдырып кету, ақпаратты бұрмаланған түрде көрсету немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту өрекеттер жатады;
- Қордың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, жағдайларға сай келетін аудиторлық ресімдерді өзірлеу үшін, аудит түрфысынан мәні бар, ішкі бақылау жүйесі жайлы түсінік аламыз;
- қолданыстағы есеп саясатының орындылығы мен есептік бағалаулардың негізділігін және басшылық дайындаған байланысты ақпаратты ашып көрсетулердің негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың үздіксіз қызмет туралы жорамалдың қолданылуының орындылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде Қордың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілеттілігіне елеулі күмәндар тудыратын оқиғалар мен жағдайларға байланысты маңызды белгісіздіктердің бар болуы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келетін болсақ, біз өз аудиторлық есепте қаржылық есептіліктерінде ақпараттың ашылуына назар аудару керекпіз, немесе осындай ақпараттың ашылуы орынсыз болған жағдайда, біз өз пікірімізді өзгерту керекпіз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық есептің шығару күніне дейін жиналған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Қордың үздіксіз қызмет жалғастыру қабілетін жоғалтуына өкелуі мүмкін;
- қаржылық есептіліктің жалпы ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, ақпараттың ашылуын, және қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды осы қаржы есептілікте дұрыс ұсынылуын бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалармен өзара ақпарат аудыра отырып, олардың назарына жоспарланған аудит көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ, аудит нәтижелері бойынша маңызды қорытындылар туралы, оның ішінде, аудит барысында айқындалған ішкі бақылаудың елеулі кемшіліктер туралы мәлімет береміз.

PricewaterhouseCoopers LLP.

10 наурыз 2020 жыл

Алматы, Қазақстан

Бекітілді:

Дана Ілкәрбекова
Басқарушы директор
ПрайсуотерхаусКуперс ЖШС
(Қазақстан Республикасы Қаржы
Министрлігінің бас Мемлекеттік
лицензиясы, 1999 жылы 21 қазан
№0000005)

Қол қойылды:

Айгүл Ахметова
Аудит қызметінің серіктесі
Орындаушы - аудитор,
(Аудиторлық біліктілік қуәлігі №00000083, 27
тамыз 2012 жыл; Арнайы сенімхат №28/1-19,
1 шілде 2019 жыл)

**«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Қаржылық жағдай туралы есеп**

(қазақстанның мың теңгемен)	Ескер.	2019ж. 31 желтоқсан	2018ж. 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	7	38,862,967	35,030,860
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	8	807,083,915	764,866,793
Дебиторлық берешек	9	3,570,168	5,726,800
Әзге активтер		275,247	521,827
Материалдық емес активтер	10	18,723	9,808
Негізгі құралдар	10	63,658	29,547
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		849,874,678	806,185,635
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Бағалау міндеттемелері	11	33,162,428	55,963,528
Кепілдік берілген өтеді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер	12	1,327,982	8,001,574
Әзге міндеттемелер	13	272,677	1,478,332
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		34,763,087	65,443,434
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	14	235,794,400	235,794,400
Белінбеген пайда		76,194,356	7,574,825
Эмиссиялық табыс		133	133
Арнайы резерв	21	500,764,758	495,014,899
Әзге резервтер		2,357,944	2,357,944
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		815,111,591	740,742,201
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ МЕНШІКТІ КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		849,874,678	806,185,635

2020 жылды 10 наурызда бекітіліп, қол қойылған.

(Акбаева Ә.М.)
Тәрағамаш

(Амирбекова Э.М.)
Бас бухгалтер

**«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Пайда немесе зиян және өзге жиынтық кіріс туралы есеп**

(қазақстандық мың тәнгемен)	Ескер.	2019ж.	2018ж.
Тиімді пайыздық мәлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық табыс	15	58,015,267	44,530,215
Өзге ұқсас табыс	15	-	13,741
Катысушы-банктердің жарналарынан табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктердің тарату комиссиясынан түсімдер	16	36,082,475	31,803,844
Мәжбүрлеп таратылған банктердің депозиторларына әтемдер бойынша шығын	16	(908,027)	(20,681,926)
Амортизацияланған құн бойынша бағаланған, қаржылық активтерді тануды тоқтатудан пайда болған шығынды шегеруден қалған табыс		(222,585)	(178)
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан (таза зиян)/таза табыс	17	(1,871,685)	20,241,169
Кредиттік зияндарды бағалау резервтері	8, 9	(827,214)	(61,368)
Бағалау міндеттемелері бойынша резерв	11	(14,714,034)	(35,445,679)
Өзге операциялық табыс		320	5,330
Әкімшілік және өзге операциялық шығындар	18	(934,300)	(672,432)
Активтердің істен шығуы бойынша шығын		(2,166)	-
Салық салынғанға дейінгі пайда		74,618,051	39,732,716
Табыс салығы бойынша шығын	19	(248,661)	(403,789)
БІР ЖЫЛҒА ПАЙДА		74,369,390	39,328,927
БІР ЖЫЛҒА ЖИЫНТЫҚ КІРІС ЖИЫНЫ		74,369,390	39,328,927

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Мемлекеттік капиталданғы өзгерістер туралы есеп

Кордың мешіктілеріне тиесіл							
		Сатуға арналған колданыстағы бағалы қарастардың қайта бағалау тапшылышы					
Ескер.	Акционерлік Капитал	Эмиссииялық табыс	Резервтік капитал	Арнаны резерв	Бөлінбен пайда	Жынысы	
2017 жылғы 31 жетексанға қалдық 9 ХКЕС-қа (IFRS) кешү: - құтілетін кредиттік зияндардың қайта бағалау - кіріс қалдықтарның қайта топтастыру	235,794,400	6 (32,418,847)	2,143,586	459,135,686	4,453,805	669,108,636	
2018 жылғы 1 қантарға түзелген қалдық	235,794,400	6	-	2,143,586	459,135,686	4,339,469	701,413,147
Бір жылға пайда Әзге жынтық кіріс	-	-	-	-	39,328,927	39,328,927	
2018 жылға жынтық кіріс жынтық	-	-	-	-	39,328,927	39,328,927	
Иегер компаниямен жасалатын отеусіз операциялар Резервтік капиталға кешіру Арнаны резервті қалыптастыру және қайта үlestіру	- - 21	127 - -	- 214,358 -	- 35,879,213 (35,879,213)	- (214,358) -	127 -	
2018 жылғы 31 жетексанға қалдық	235,794,400	133	-	2,357,944	495,014,899	7,574,825	740,742,201
Бір жылға пайда Әзге жынтық кіріс 2019 жылға жынтық кіріс жынтық Арнаны резервті қалыптастыру және қайта үlestіру	- - 21	- - -	- - -	- - -	74,369,390 - 74,369,390 (5,749,859)	74,369,390 - 74,369,390 -	
2019 жылғы 31 жетексанға қалдық	235,794,400	133	-	2,357,944	500,764,758	76,194,356	815,111,591

**«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп**

(қазақстандық мың теңгемен)	Ескер.	2019 ж.	2018 ж.
Операциялық қызметтөн ақша ағындары			
Міндетті құнтізбелік жарналар түсімі		28,648,001	35,090,521
Тарату комиссиясынан түсім		6,611,639	315,131
Орналастырылған салымдар бойынша сыйақылар түсімі		7,837,411	6,978,769
Амортизацияланатын құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар бойынша алынған сыйақы		29,510,986	24,397,799
Салымшыларға кепілдік берілген өтемді төлеу үшін агент банктерге аударым		(43,400,154)	(15,145,045)
Салымшыларға кепілдік берілген өтем төлемдері		(1,592)	(31,407)
Өзге алынған операциялық табыс		219,458	27,417
Қызметкерлерді ұстауға кеткен шығындар		(430,216)	(305,324)
Төленген әкімшілік және өзге операциялық шығындар		(434,922)	(329,099)
Операциялық қызметтөн алынған таза ақша қаражаттары		28,560,611	50,998,762
Инвестициялық қызметтөн ақша ағындары			
Амортизацияланған құн бойынша көрініс табатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар сатып алу		(781,807,832)	(2,077,872,551)
Амортизацияланған құн бойынша көрініс табатын борыштық бағалы қағаздарды жабу және сатудан түсім		757,085,122	1,886,118,680
Негізгі құралдарды сатып алу		(44,941)	(5,871)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(13,180)	-
Инвестициялық қызметтөн алынған таза ақша қаражаттары		(24,780,831)	(191,759,742)
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттары баламаларына айырбас бағамы өзгерістерінің әсері		52,327	(1,047,866)
Ақша қаражаттарының және ақша қаражаттары баламаларының таза өсімі/(төмендеуі)		3,832,107	(141,808,846)
Жыл басына ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	7	35,030,860	176,839,706
Жыл соңына ақша қаражаттары және ақша қаражаттары баламалары	7	38,862,967	35,030,860

1 Кіріспе

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» акционерлік қоғамның осы қаржылық есептілігі 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес дайындалған.

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ (бұдан әрі - «Қор») Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі (бұдан әрі – ҚРҰБ) Басқармасының 1999 жылғы 15 қарашадағы № 393 қауысының негізінде құрылған.

2010 жылғы 24 қыркүйектегі № 30190-1910-АО занды тұлғаны мемлекеттік қайта тіркеу туралы қуәлігі Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі Алматы қаласы Әділет департаментімен берілген. Қордың бастапқы тіркелген күні 1999 жылғы 20 желтоқсан. Қорға қоғамның орналасқан орнының өзгеруіне байланысты № 2979-1910-06-АО жаңа тіркеу нөмірі берілген.

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігімен Қорға 1999 жылғы 22 желтоқсанда ҚҰЖЖК мемлекеттік жіктеуіші бойынша 39097277 коды берілген.

1999 жылғы 23 желтоқсандағы № 115737, сериясы 60 Қазақстан Республикасы салық төлеушісінің қуәлігі Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Алматы қаласы Медеу ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер комитетімен берілген. Қорға 991240000414 санды БСН берілген.

2015 жылғы 13 қантардағы № 11 ҰБ шартына сәйкес Қордың қаржылық активтерін жауапкершілікпен сақтау және сенімгерлікпен басқару жөніндегі қызметтерді Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі жүзеге асырады.

2019 жылғы 1 қантардан бастап Қордың тіркеушісі «Багалы қағаздардың орталық депозитарийі» АҚ болып табылады. Багалы қағаздар ұстаушыларының тізілімдер жүйесін жүргізу жөніндегі тіркеуші қызметі 2011 жылғы 28 желтоқсандағы «Багалы қағаздар нарығы туралы» ҚР Заңына енгізілген өзгерістерге байланысты үекілетті орган тарарапынан лицензиялануға жатпайды.

Өз қызметінде Қор Қазақстан Республикасының Конституциясын, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексін, «Акционерлік қоғамдар туралы», «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы», «Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы», «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы», «Коммерциялық емес үйымдар туралы» Қазақстан Республикасы Зандарын, Қазақстан Республикасының және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің өзге нормативтік құқықтық актілерін, Жарғыны, Акционердің және Қордың Директорлар кеңесінің шешімдерін басшылыққа алады.

Міндеттері мен Функциялары

2006 жылғы 7 шілдедегі «Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы» Қазақстан Республикасы Заңына (бұдан әрі – Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заң) сәйкес Қордың негізгі міндеттері болып келесілер табылады:

- қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге қатысу;
- қатысушы банк мәжбүрлеп таратылған жағдайда кепілдік берілген депозиттер депозиторларының құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау*.

Осы міндеттерді орындаі отырып, Қор өз қызметінің бастапқы мақсатына қол жеткізе алады – қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз ету, оның ішінде депозиторларға кепілдік берілген өтемді төлеу арқылы банк жүйесіне деген сенімнің тұрақтылығын сақтау.

* қатысушы-банк – депозиттерге міндетті кепілдік беру жүйесінің қатысушысы болып табылатын, тартылған депозиттерін қайтару жөніндегі міндеттемелеріне осы Заңға сәйкес кепілдік берілетін банк.

Қосылу шарты – талаптарын Қор айқындастын және жүйеге кіретін банктердің барлығына стандартты болып табылатын депозиттерге міндетті кепілдік беру жүйесіне банктің қосылу шарты.

1 Кіріспе (жалғасы)

Қордың негізгі функцияларына мыналар жатады:

- Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңның талаптарына сәйкес - депозиторларға кепілдік берілген өтемді төлеу;
- депозиттерге міндетті кепілдік беру жүйесіне қатысушы-банктердің тізілімін жүргізу;
- Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңның 16 бабында қарастырылған жағдайда банктің активтері мен міндеттемелерін басқа банкке (банктерге) бір мезгілде беру жөніндегі операцияны жүргізуге қатысу;
- мешікті активтерді инвестициялау;
- кепілдік берілген өтемді төлеуге арналған арнайы резервін қалыптастыру;
- конкурстық негізде агент банкті таңдау¹;
- қатысушы-банкті консервациялау кезеңінде тағайындалатын уақытша өкімшіліктің құрамына қатысу;
- тарату комиссиясы Қор алдында ол төлеген (төлейтін) кепілдік берілген өтем сомасы бойынша берешекті өтеген кезге дейін мәжбүрлеп таратылатын қатысушы-банктің тарату комиссиясының құрамына қатысу;
- тарату комиссиясы Қор алдында ол төлеген (төлейтін) кепілдік берілген өтем сомасы бойынша берешекті өтеген кезге дейін мәжбүрлеп таратылатын қатысушы-банктің кредиторлар комитетінің құрамына қатысу.

2019 жылғы қарашасында, Қор кепілдік берілген өтемді төлеумен байланысты Қордың жекелеген функцияларын орындау мақсатында Нұр-Сұлтан қ. өзге оқшауландырылған құрылымдық бөлімшесін (офисін) құрды. Қордың филиалдары мен өкілдіктері жоқ.

Жалғыз акционері Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі тұлғасында Қазақстан Республикасы болып табылады. Байланысты тараптармен жасалатын операциялар туралы ақпарат 25 ескертпеде берілген.

Занды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Достық д-лы, №136 үй, «Пионер-3» БО (8-қабат).

Нақты орналасқан жері: Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Достық д-лы, №136 үй, «Пионер-3» БО (8-қабат).

Осы Қордың қаржылық есептілігі 2020 жылғы 10 наурызда Қор Басшылығымен бекітілген.

2 Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта

Қазақстан Республикасындағы саяси және экономикалық ахуал

Жалпы, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән кейір өзіндік ерекшеліктер байқатуда. Ол көбінесе ел экспорттың негізгі бөлігін құрайтын мұнай мен газ, және басқа минералды шикізат бағасының өзгерістеріне сезімтал. Бұл ерекшеліктер ел сыртында еркін айырбасы жоқ ұлттық валютаның болуын және бағалы қағаздар нарығы өтімділігі деңгейінің темендейдігін өз ішіне алады, бірақ шектелмейді. Өнірдегі сақталып тұрған саяси қарбаластық, айырбас бағамының құбылмалылығы Қазақстан Республикасының экономикасына, соның ішінде өтімділіктің темендеуіне және халықаралық қаржыландыру тартуда қыындықтар туындауына кері өсер етті және өсер етуін жалғастыруы мүмкін.

¹ Қормен жасалған келісім негізінде депозиторларға кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша процедураларды орындаудың депозиттерге міндетті кепілдік беру жүйесіне қатысушы-банк

2 Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта (жалғасы)

2019 жылдың қыркүйегінде Standard & Poor's халықаралық рейтингтік агенттігі шетелдік және ұлттық валюталардағы міндеттемелер бойынша Қазақстанның ұзақ мерзімді кредиттік рейтингтерін «BBB»-денрейгінде және шетелдік және ұлттық валюталардағы міндеттемелер бойынша Қазақстанның қысқа мерзімді кредиттік рейтингтерін «A-3» денрейгінде, ал ұлттық шкала бойынша рейтингін «kzAAA» денрейгінде раставды. Ұзақ мерзімді рейтингтер бойынша болжам «тұрақты». Тұрақты болжам Қазақстан Республикасы Ұлттық қорына қосымшада түсімдер есебінен қалыптасан оң тенгерімдік көрсеткіштердің болуымен, сондай-ақ жиынтық көлемі еki жыл бойы мемлекеттік сыртқы етімді активтерінен аспайтын мемлекеттік борыштың аздығымен расталады. Мұнай өндіру көлемінің өсуі және оның бағасының тұрақтылығы, жұмыссыздықтың тәмен денгейі мен жалақының өсуі өткен жылғы бірқалыпты экономикалық өсуге ықпалын тигізді. Standard & Poor's экономикалық өсу қарқынының нақты көрінісі тұрақты болып қалуын күтеді – орташа есеппен 2019-2022 жок. шамамен 3,6% денрейгінде және 2019 ж. кейін мұнай өндіру көлемін ұлғайту және қорландыру мемлекеттік бағларламаларымен қолдау көрсетіледі.

Мұндай экономикалық орта Қордың қызметіне және қаржылық жағдайына өдөуір ықпалын тигіздеді.

Одан басқа, Қазақстан Республикасындағы қаржы секторы Қазақстан Республикасының саяси, заңнамалық, салықтық және реттеуішлік өзгерістерінің ықпалына бейім болып қала береді. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының болашағы айтартылғатай дәрежеде Қазақстан Республикасы Үкіметімен жасалатын іс-шараларға, сондай-ақ құқықтық, бақылау және саяси жүйелердің дамуына, яғни Қордың қадағалау саласынан тыс болатын жағдайларға тәуелді.

Басшылық қазақстандық экономикадағы өзгерістердің дәрежесін де, ұзақтығын да болжап білуғе немесе олардың болашақта Қордың қаржы жағдайына өсер ету ықтималдығын бағалауға қауқарсыз. Басшылық өзінің ағымдағы жағдайларда Қор қызметінің тұрақтылығын және өсімін ұстап тұруға қажетті шаралардың барлығын қолданып жатқанына сенімді.

2019 жылы мәжбүрлеп таратылған «ВалютТранзит Банк» АҚ, «Казинвестбанк» АҚ, «Delta Bank» АҚ, «Qazaq banki» АҚ² банктерінің депозиторларына кепілдік берілген өтемді төлеу жалғастырылды, сондай-ақ «Эксимбанк Қазақстан» АҚ және «Астана Банкі» АҚ³ мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімдерінің күшіне енуймен байланысты 2019 жылғы қантарында аталған банктердің депозиторларына кепілдік берілген өтемді төлеу басталды. «ВалютТранзит Банк» АҚ депозиторларына кепілдік берілген өтемді төлеуді Қор дербес, ал келесі мәжбүрлеп таратылған қатысушы-банктер бойынша конкурстық негізде таңдалған агент банктер арқылы жүзеге асырды:

Мәжбүрлеп таратылған қатысушы-банктің атауы:

«Delta Bank» АҚ
«Qazaq Banki» АҚ
«Астана Банкі» АҚ
«Эксимбанк Қазақстан» АҚ

Агент банктің атауы:

«Банк ЦентрКредит» АҚ
Банк ВТБ (Қазақстан) АҚ ЕҰ
«Еуразиялық Банк» АҚ
«Қазпошта» АҚ

Күтілетін кредиттік зияндарды бағалау үшін Қор расталатын болжамдық ақпараттарды, макроэкономикалық көрсеткіштердің болжамдарын қоса қолданады. Алайда, кез келген экономикалық болжамдардағыдан, болжамдар мен ықтималдылықтардың жүзеге асырылуы белгісіздіктің жоғарғы денгейімен сөзсіз байланысты, және де нақты нәтижесі болжамдардан өдөуір ауытқуы мүмкін. 20 Ескертпеде Қордың күтілетін кредиттік зияндар моделіне болжамды ақпаратты қалай қолданатындығы туралы ақпарат көрсетілген.

3 Есептік саясат принциптері

Есептілік беру негіздері

Осы қаржылық есептілік өділ құн бойынша қаржылық құралдарды бастапқы тануға және пайда немесе зиян арқылы өділ құн бойынша және өзге жиынтық кіріс арқылы өділ құн бойынша бағаланатын қаржылық құралдарды қайта бағалауға тузету енгізумен өділ құн бойынша есепке алу қагидаларының негізінде Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХКЕС») сәйкес дайындалған. Осы қаржылық есептілікті өзірлеу кезінде пайдаланылған есептік саясат принциптері тәменде берілген. 2019 жылғы 1 қантардан бастап 16-ХКЕС-на (IFRS) көшу нәтижесінде есептік саясатта болған өзгерістерден бөлек, осы принциптер, егер өзгесі көрсетілмеген болса, есептілікте берілген кезеңдердің барлығына қатысты біртіндеп қолданылған. 5-ші Ескертпені қар.

² Барлық банктік операцияларды жүргізуғе лицензияны жою құні «ВалютТранзит Банк» АҚ бойынша - 26.12.2006 жыл, «Казинвестбанк» АҚ - 27.12.2016 жыл, «Delta Bank» АҚ - 03.11.2017 жыл, «Qazaq banki» АҚ - 27.08.2018 жыл.

³ Барлық банктік операцияларды жүргізуғе лицензияны жою құні «Эксимбанк Қазақстан» АҚ бойынша - 28.08.2018 жыл және «Астана Банкі» АҚ - 19.09.2018 жыл.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Осы қаржылық есептілік Қор өз қызметін көз жетерлік болашақта жалғастыратын болады деген жорамалға сүйене отырып әзірленген.

Функционалдық валюта

Қордың қаржылық есептілігіне енгізілген баптар көсіпорындағы қолданылатын бастапқы экономикалық орта валютасымен («функционалдық валютамен») өлшенеді. Қордың функционалдық валютасы қазақстандық теңге болып табылады. Қордың осы қаржылық есептілігін беру валютасы теңге болып табылады. Барлық мәндер, өзгесі көрсетілмеген болса, бүтін мың теңгемен дөңгелектелген.

Қаржылық құралдар

Қаржылық құралдар – бағалаудың негізгі тәсілдері

Әділ құн – бұл нарық қатысушылары арасында бағалау қуні кәдімгі мәміле жасасқанда активті сатқанда алынуы немесе міндеттемен тапсырганда төленуі мүмкін баға. Әділ құнның ең үздік растауы белсенді нарықтағы белгіленетін баға болып табылады. Белсенді нарық – бұл активтермен немесе міндеттемен жасалатын операциялар тұрақты негізде бағалар туралы ақпарат алуға мүмкіндік беретін жеткілікті жиілікпен және жеткілікті көлемде жүргізілетін нарық. Белсенді нарықта айналытын қаржылық құралдардың әділ құны белгіленетін бағаны жеке активке немесе ұйым ұстап қалатын олардың санына шаққандағы міндеттемеге көбейткенде алынған сома ретінде бағаланады. Бұл нарықтың төуліккі сауда айналымы ұйымда бар активтер мен міндеттемелер санын жуту үшін жеткіліксіз, ал жеке операцияда жайғасындарды сатуға тапсырыстарды орналастыру белгіленетін бағаға әсер етуі мүмкін болған жағдайда да қолданылады.

Дисконттальған ақша ағындары моделі сияқты бағалау моделдері, сондай-ақ тәуелсіз тараптар арасындағы ұқсас операциялар деректеріне немесе инвестициялар объектісінің ағымдағы құнына негізделген моделдер мәмілелер бағасы туралы нарықтық ақпарат қолжетімсіз қаржылық құралдардың әділ құныны анықтау үшін пайдаланылады. Әділ құнды бағалау нәтижелері келесідей жолмен әділ құн иерархиясы деңгейлері бойынша талданады және бөлінеді: (i) 1-денгейге бірдей активтерге немесе міндеттемелерге арналған белсенді нарықтардағы белгіленетін бағалар (түзетілмейтін) бойынша бағалаулар жатады, (ii) 2-денгейге – барлық пайдаланылатын елеулі бастапқы деректері не тұра (мысалға, бағалар), не жанама (мысалға, бағалар негізінде есептелгендер) актив немесе міндеттеме үшін байқалатын болып табылатын бағалау моделдері көмегімен алынғандар, және (iii) тек қана байқалатын нарықтық деректерге негізделмеген 3-денгейдің бағалаулары (яғни бағалау үшін байқалмайтын бастапқы деректердің айтартылған көлемі талап етіледі). 23 Ескертпені қар.

Мәмілелер бойынша шығындар қаржылық құралды сатып алуға, шығаруға немесе іsten шығуына қатысты қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар – бұл мәміле жасалмай қалған жағдайда шегілмеуі мүмкін шығындар. Мәміле бойынша шығындар агенттерге (соның ішінде сауда агенттері ретінде жұмыс істейтін жұмыскерлер), кеңесшілерге, брокерлерге және дилерлерге төленген төлемақылар мен комиссиялық алымдарды, реттеуші органдар мен қор биржаларына міндетті төлемдер, сондай-ақ салықтар мен меншікті тапсырганда алынатын алымдарды ішіне алады. Мәміле бойынша шығындар сыйақыларды немесе борыштық міндеттемелер бойынша дисконттарды, қаржыланыруға кететін шығындарды, ішкі өкімшілік шығындарды немесе сақтауға кететін шығындарды ішіне алмайды.

Амортизациялық құн негізгі борыш төлемақыларын шегергенде, бірақ өсірілген пайыздарды қосқандағы, ал қаржылық активтер үшін – күтілетін кредиттік зияндар үшін кез-келген бағалау резервін шегергенде бастапқы тану кезіндегі қаржылық құрал құны болып табылады. Өсірілген пайыздар бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған мәміле бойынша шығындардың, сондай-ақ кез-келген сыйақының немесе тиімді пайыздық мәлшерлеме әдісін пайдаланумен өтеу сонасыванан дисконттың амортизациясын ішіне алады. Өсірілген пайыздық табыс пен өсірілген пайыздық шығын, соның ішінде өсірілген купондық табыс және амортизацияланған дисконт немесе сыйақы (соның ішінде ондай бар болса, комиссия бергенде кейінге қалдырылған сыйақы) жеке көрсетілмейді, бірақ қаржылық жағдай туралы есептің тиісті баптарының тенгерімдік құнына қосылады.

Тиімді пайыздық мәлшерлеме әдісі – бұл құралдың тенгерімдік құнына әр кезеңде тұрақты пайыздық мәлшерлемені (тиімді пайыздық мәлшерлемені) қамтамасыз ету мақсатында тиісті кезең ішіндегі пайыздық табысты немесе пайыздық шығынды бөлу әдісі. Тиімді пайыздық мәлшерлеме – бұл қаржылық құралдың күтілетін жарамдылық мерзіміне немесе, тиісті жағдайларда, қаржылық құралдың жалпы тенгерімдік құнына дейінгі қысқарақ мерзімге есептік болашақ ақшалай төлемақыларды немесе түсімдерді (болашақ кредиттік зияндарды қосапағанда) дисконттаудың дәл мәлшерлемесі.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Тиімді пайыздық мәлшерлеме осы құрал үшін көрсетілген құбылмалы мәлшерлеме бойынша кредиттік спредті көрсететін сыйақыны немесе дисконтты қоспағанда, келесі пайызды өзгерту қүніне дейін айнымалы мәлшерлемесі бар құралдар бойынша немесе нарықтық мәнге төуелсіз орнатылатын басқа айнымалы факторлар бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылады. Мұндай сыйақылар немесе дисконттар құрал айналысының барлық күтілетін мерзімі бойы амортизацияланады. Келтірілген құн есебі шарт бойынша тараптар төлеген немесе алған, тиімді пайыздық мәлшерлеменің ажырамас бөлгін құрайтын төлемақылар мен сыйақылардың барлығын ішіне алады. Бастапқы тану кезінде кредиттік-құнсыздандырылған (POCI) қаржылық активтермен сатып алынған немесе құрылған болып табылатын активтер үшін тиімді пайыздық мәлшерлеме кредиттік тәуекел ескеріле отырып түзетіледі, яғни келісімшарттық ақша ағындары негізінде емес, бастапқы тану кезінде күтілетін ақша ағындары негізінде есептеледі.

Қаржылық құралдарды бастапқы тану

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық құралдар бастапқыда әділ құны бойынша танылады. Барлық басқа қаржылық құралдар, соның ішінде мәміле бойынша шығындар әділ құны бойынша бастапқыда көрініс табады. Бастапқы тану кезінде әділ құнның ең үздік растауы мәміле бағасы болып табылады. Бастапқы тану кезінде пайда немесе зиян әділ баға мен мәміле бағасы арасында айырмашылық болған жағдайда ғана ескеріледі. Бұны сол құралмен жасалатын нарықта байқалатын басқа ағымдағы мәмілелер немесе базалық деректер ретінде байқалатын нарықтардағы деректерді ғана пайдаланатын бағалау моделі растайды. Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтерге және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық құралдарға құйылатын инвестицияларға қатысты бастапқы танығаннан кейін күтілетін кредиттік зияндарға бағалау резерві танылады, бұл активті бастапқыда тани салысымен дереу бухгалтерлік зиянның танылуына әкеледі.

Заңнамамен немесе осы нарыққа арналған іскерлік айналым әдет-ғұрыптарымен белгіленген мерзімдерде жеткізілуі тиіс қаржылық активтерді сатып алу және сату («стандартты жағдайларда» сатып алу және сату) мәміле жасалған қуні, яғни Қор қаржылық активті сатып алуға немесе сатуға міндеттенетін қуні көрініс табады. Сатып алу бойынша жасалған басқа барлық операциялар көсіпорын осы қаржылық құралға қатысты шарт тарабы атанғанда танылады.

Қаржылық активтерді жіктеу және кейін бағалау: бағалау санаттары

Қор келесі бағалау санаттарын пайдалана отырып, қаржылық активтерді жіктеуді: пайда немесе зиян арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар және амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар. Борыштық қаржылық активтерді жіктеу және кейін бағалау мыналарға байланысты: (i) тиісті активтер қоржының басқаруға арналған Қордың бизнес-моделіне және (ii) актив бойынша ақша ағындары сипаттамаларына.

Қаржылық активтерді жіктеу және кейін бағалау: бизнес-модель

Бизнес-модель ақша ағындарын алу мақсатында Қордың активтерді басқару үшін пайдаланатын тәсілін көрсетеді: Қор мақсаты (i) активтерден шартпен қарастырылған ақша ағындарын алуға ғана («шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу»), немесе (ii) шартпен қарастырылған ақша ағындарын да, активтерді сату нәтижесінде пайда болатын ақша ағындарын да алу («шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу»), немесе, егер (i) тармағы да, (ii) тармағы да қолдануға келмейтін болса, қаржылық активтер «өзге» бизнес-модельдер санатына жатады және пайда немесе зиян арқылы әділ құн бойынша бағаланады.

Бизнес-модель Қордың бағалау өткізілетін қуні қолда бар қоржынға белгіленген мақсатқа қол жеткізу үшін жүзеге асыруға ниетті қызметтіңін барлық тиісті дәлелдерінің негізінде активтер тобы үшін (қоржын денгейінде) анықталады. Бизнес-модельді анықтағанда ескерілетін факторлар В ішіне алатын 4 Ескертпелде өзінің қаржылық активтері үшін бизнес-модельдерді анықтағанда пайдаланылған өте маңызды пайымдамалар көлтіріледі.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қаржылық активтерді жіктеу және кейін бағалау: ақша ағындары сипаттамалары

Егер бизнес-модель шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу үшін немесе шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу және сату үшін активтерді ұстап қалуды көздейтін болса, Қор ақша ағындарының тек қана борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне төленетін төлемдер болып табыла ма екенин бағалайды («борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне ғана төленетін төлемдерге жүргізілетін тест» немесе «SPPI-тест»). Кіріктілген туынды құралдары бар қаржылық активтер олар бойынша ақша ағындарының борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне ғана төлене ме екенин анықтау үшін жиынтықталып қарастырылады. Осы бағалауды өткізгенде Қор шартпен қарастырылған ақша ағындарының базалық кредиттік шарт талаптарына сәйкес келе ме екенин қарастырады, яғни пайыздар кредиттік тәуекелге, ақшаның уақытша құнына, базалық кредиттік шарттың басқа тәуекелдеріне қатысты етем мен пайда айырмасын ғана ішіне алады.

Егер шарт талаптары базалық кредиттік шарт талаптарына сәйкес келмейтін тәуекелге немесе құбылмалылыққа ұшырағыштықты қарастыратын болса, сәйкес қаржылық актив пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша жіктеліп, бағаланады. Борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне ғана төленетін төлемдерге жүргізілетін тест активті бастапқы танығанда жүргізіледі және кейінгі қайта бағалау жүргізілмейді.

Қаржылық активтерді қайта жіктеу

Қаржылық құралдар тұтас осы қоржынды басқарудың бизнес-моделі өзгерген жағдайда ғана қайта жіктеледі. Қайта жіктеу бизнес-модель өзгергеннен кейін бірінші есепті кезең басынан перспективті түрде жүргізіледі.

Қаржылық активтердің құнсыздандануы: күтілетін кредиттік зияндарға бағалау резерві

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар күтілетін кредиттік зияндарға бағалау резервін шегерумен қаржылық жағдай туралы есепте беріледі. Күтілетін кредиттік зияндарға бағалау резерві ескерілмей, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдардың амортизацияланған құндындағы өзгерістер пайда немесе зиян құрамында көрініс табады. Тенгерімдік құндындағы басқа өзгерістер өзге жиынтық кіріс құрамында «өзге жиынтық кіріс арқылы бағаланатын борыштық құралдардан шығысты шегергенде табыс» бабында көрініс табады.

Қор бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік сапа өзгерістерінің негізінде құнсыздандануды есепке алудың «үшкезеңдік» моделін қолданады. Бастапқы танығанда құнсызданған болып табылмайтын қаржылық құрал 1-кезенге жататын деп жіктеледі. 1-кезенің фазалық активтері үшін күтілетін кредиттік зиян келесі 12 ай ішінде немесе егер ол 12 ай өткенге дейін («12-айлық күтілетін кредиттік зияндар») басталатын болса, шартқа сәйкес өтеу құніне дейін орын алуы мүмкін дефолттар нәтижесінде пайда болатын бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік зияндар бөлігіне тән сомамен бағаланады. Егер Қор бастапқы тану сәтінен кейін кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артқанын анықтаса, актив 2-кезенге аударылады, ал осы актив бойынша күтілетін кредиттік зияндар бүкіл мерзімге, яғни шартқа сәйкес өтеу құніне дейін, бірақ егер көзделген болса, күтілетін алдыңғы төлемді ескерумен («бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік зияндар») күтілетін кредиттік зияндар негізінде бағаланады. Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артқанын анықтау тәртібінің сипаттамасы 20 Ескертпеде келтіріледі. Егер Қор қаржылық активті құнсызданданған деп анықтаса, актив 3-кезенге аударылады және ол бойынша күтілетін кредиттік зияндар бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік зияндар ретінде бағаланады. Құнсызданданған активтер мен дефолтты анықтауға қатысты түсіндірмелер 20 Ескертпеде берілген. Сатып алғынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданданған қаржылық активтер үшін күтілетін кредиттік зияндар әрдайым бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік зияндар ретінде бағаланады. 20 Ескертпеде бастапқы деректер, жорамалдар және күтілетін кредиттік зияндарды бағалағанда пайдаланылатын есептеген әдістері туралы ақпарат, соның ішінде болжамды ақпаратты күтілетін кредиттік зияндар модельіне қосу төсілінің түсіндірмесі келтіріледі.

Қаржылық активтерді есептен шығару

Қаржылық активтер Қор оларды өндіріп алу бойынша барлық тәжірибелік мүмкіндіктерін тауысып, осындағы активтердің орнын толтыруға қатысты болжалдардың негізсіздігі туралы байламға келгенде тұтастай немесе ішінара есептен шығарылады. Есептен шығару тануды тоқтату болып табылады. Қорда өндіріп алуға қатысты негізді болжалдары болмаса да, Қор шарт бойынша берешек сомаларын өндіріп алуға тырысып жатқанда Қор мәжбүрлеп өндіріп алу бойынша шаралар өлі қолданылып жатқан қаржылық активтерді есептен шығара алады.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қаржылық активтерді тануды тоқтату

Қор қаржылық активтерді тануды келесі жағдайларда тоқтатады: (а) осы активтер өтегендеге немесе осы активтермен байланысты ақша ағындарына құқықтардың жарамдылық мерзімі өтіп кеткенде, немесе (б) Қор қаржылық активтерден ақша ағындарына құқықтарды табыстаганда немесе табыстау туралы келісім жасасқанда, және бұл ретте (i) осы активтерді иеленумен байланысты барлық дерлік тәуекелдер мен сыйақыларды табыстаганда, немесе (ii) осы активтерді иеленумен байланысты барлық дерлік тәуекелдер мен сыйақыларды әрі табыстамаған, әрі сақтамаған, бірақ осы активтерге қатысты бақылау құқығынан айырылып қалғанда. Егер контрагентте активті байланысты емес үшінші тарапқа сатуға шектеулер енгізбестен толық сатуға іс жүзінде мүмкіндігі болмаса, бақылау сақталады.

Қаржылық активті тануды толық тоқтатқанда активтің теңгерімдік құны мен алынған және алынуға тиіс сыйақы сомасы арасындағы айырма, сондай-ақ өзге жынытық кірісте танылған және капиталда жинақталған жынытық пайда немесе зиян пайда немесе зиянға жатқызылады.

Қаржылық міндеттемелерді бағалау санаттары

Қаржылық міндеттемелер мыналарды, атап айтқанда, (i) пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерді: бұл жіктелім туынды қаржылық құрапдарға, саудаға арналған қаржылық міндеттемелерге (мысалға, бағалы қағаздар бойынша қысқа жайғасымдар), бизнесі біркітірғенде сатып алушы мойындағы шартты өтемге және бастапқы тану кезінде сондай ретінде анықталған басқа қаржылық міндеттемелерге қолданылады; және (ii) кепілдік шарттары мен кредиттерді беру жөніндегі міндеттемелерді қоспағанда, нәтижесінде амортизацияланған құны бойынша бағаланатын міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржылық міндеттемелерді тану олар өтегендегі жағдайда (яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалғанда немесе тоқтатылғанда, немесе оны орындау мерзімі өткенде) тоқтатылады.

Бастапқы кредиторлары арасындағы шарттары айтарлықтай ерекшеленетін борыштық құрапдарды алмасу, сондай-ақ бар қаржылық міндеттемелер шарттарындағы елеулі түрлендірулер бастапқы қаржылық міндеттеменің өтелуі және жаңа қаржылық міндеттеменің танылуы ретінде есепке алынады. Шарттар, егер жаңа шарттарға сәйкес дисконттапаған келтірілген ақша ағындары құны, соның ішінде бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме пайдаланыла отырып дисконттапаған алынған сыйақыларды шегергендеі барлық төленген сыйақылар бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша ағындарының дисконттапаған келтірілген құнынан кем дегенде 10%-ға ерекшеленеді. Егер борыштық құрапдарды алмасу немесе шарттарды түрлендіру өтесе ретінде есепке алынатын болса, барлық шығындар немесе төленген сыйақылар өтеден болған пайда немесе зиян құрамында танылады. Егер алмасу немесе түрлендіру өтесе ретінде есепке алынбайтын болса, барлық шығындар немесе төленген сыйақылар міндеттемелердің теңгерімдік құныны түзету ретінде көрініс табады және түрлендірілген міндеттеменің қалған жарамдылық мерзімі бойы амортизацияланады.

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу

Қаржылық актив және қаржылық міндеттеме есепке алынады, әрі қаржылық жағдай туралы есепте, егер Қорда теңгерімде танылған сомаларды есепке алуды жүзеге асыруға бекітілген құқығы бар және ол не сальдоланған сома бойынша есепке алуды жүргізуге, не активті жүзеге асырып, біруақытта міндеттемені орындауға ниеттенсе ғана, сальдоланған сома көрініс табады. Бухгалтерлік есеп стандартымен немесе тиісті түсінікtemемен талап етілетін немесе рұқсат етілетін жағдайларды қоспағанда, табыс пен шығыс пайда немесе зиян және өзге жынытық кіріс туралы есепте өзара есепке алынбайды, бұл ретте мұндай жағдайлар Қордың есептік саясатында жеке ашып көрсетіледі.

Қаржылық құраптар – қаржылық жағдай туралы есеп бөлігінде

Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары – қаржылық жағдай туралы есепте амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын туынды емес қаржылық активтер. Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары қолма-қол ақшаның белгілі бір сомасына оңай айырбасталатын және құнның болмашы өзгерісіне ұшырағыш балтар болып табылады. Ақша қаражаттары және оның баламалары Қордың банк шоттарындағы қаражат және депозиттерге орналастырылған қаражат болып табылады. Ақша қаражаттары және оның баламалары ҚРҰБ Монетарлық операцияларды есепке алу басқармасында (МОЕБ) ағымдағы шоттағы, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің, «Қазпошта» АҚ және «Қазақстан Халық Банкі» АҚ жинақтаушы, депозиттік, инвестициялық және басқа шоттарындағы мешікті ақша қалдықтарын өз ішіне алады.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар. Бизнес-модель және ақша ағындары сипаттамалары негізінде Қор борыштық бағалы қағаздара инвестицияларды амортизацияланған құн бойынша, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша немесе пайда немесе зиян арқылы әділ құн бойынша бағалау санаттарына жатқызады. Борыштық бағалы қағаздар, егер олар шартпен көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстап қалынатын болса, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, осы ақша ағындары борыштық негізгі сомасы мен пайыздар есебіне төлемдер ғана және есептік сәйкесіздікті айтартылғатай тәмендету үшін ерікті негізде пайда немесе зиян арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде анықталмаған.

Борыштық бағалы қағаздар, егер олар шартпен көзделген ақша ағындарын алу және сату үшін ұстап қалынатын болса, өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша көрсетіледі, олар борыштық негізгі сомасы мен пайыздар есебіне төлеметін төлемдер болып табылады және олар пайда немесе зиян арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде анықталмаған. Осы активтер бойынша пайыздық табыс тиімді пайыздық мәлшерлеме әдісінің негізінде есептеледі және пайда не зиян құрамында танылады. Күтілетін кредиттік зиян моделі негізінде анықталған құнсыздануға арналған бағалау резерві бір жылға пайда не зиян құрамында көрініс табады. Тенгерімдік құнның басқа барлық өзгерістері өзге жиынтық кіріс құрамында танылған жиынтық пайда немесе зиян өзге жиынтық кірістан пайда не зиян құрамына қайта жіктеледі.

Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар, егер амортизацияланған құн бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша көрсету үшін өлшемшарттарға сәйкес келмейтін болса, пайда не зиян арқылы әділ құны бойынша көрініс табады. Қор борыштық бағалы қағаздарға инвестицияларды, егер осы мүмкіндікті пайдалану әртүрлі есепке алу әдістерін пайдалана отырып, танылатын немесе бағаланатын қаржылық активтер мен міндеттемелер арасындағы есептік сәйкесіздікті айтартылғатай тәмендететін болса, бастапқы тану кезінде пайда немесе зиян арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар санатына сезсіз жатқыза алады.

Дебиторлық берешек белсенді нарықта бағасы белгіленбейтін бекітілген немесе белгілі бір төлемдері бар туынды емес қаржылық активтер болып табылады. Бастапқы бағалағаннан кейін дебиторлық берешек құнсыздануға арналған резервті шегерумен тиімді пайыздық мәлшерлемені пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша есепке алынады.

Жеке тұлғалардың депозиттеріне міндетті кепілдік беру жүйесінің қатысуши-банктерінің міндетті күнтізбелік жарналары бойынша дебиторлық берешек өткен тоқсанға қатысуши банктердің тиісті жарналарының сомасы есептеуге негіз болатын дербес жүргізілген тоқсан сайынғы есептік бағалаулар мәлшерінде Қор тарабынан алғаш танылады.

Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңының ережелеріне сәйкес қатысуши-банктерге жарналарды төлеу мәлшері мен тәртібін Қордың басқару органды анықтайды. 2006 ж. 30 қазандығы № 32 хаттама бойынша Қордың Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген Қосылу шартының (бұдан әрі – Қосылу шарты) ережелеріне сәйкес қатысуши-банк есепті тоқсандан кейінгі айдың он бесінші күніне дейінгі мерзімде Қорға міндетті күнтізбелік жарналар төлеп отыруға міндеттенеді.

Жарналардың мәлшері есепті тоқсандан кейінгі айдың бірінші күніндегі жағдай бойынша қатысуши-банктің барлық кепілдік берілетін депозиттерінің жалпы сомасына міндетті күнтізбелік жарна мәлшерлемесін қолдану жолымен анықталады.

Сату және кері сатып алу шарттары бойынша мәмілелер, бағалы қағаздар қарызы. Өз қызметтің жүзеге асыру барысында Қор қаржылық активтерді сату және кері сатып алу туралы келісімдерді (бұдан әрі – «РЕПО шарттары»), сондай-ақ сатып алу және кері сату туралы келісімдерді (бұдан әрі – «Кері РЕПО шарттары») жасасады. РЕПО және кері РЕПО операцияларын Қор өтімділікті басқару құралдарының бірі ретінде пайдаланады.

РЕПО мәмілелері — бұл қаржылық активті басқа тарапқа ақшалай немесе өзге сыйақыға болашақта қаржылық активтерді алынған ақшалай немесе өзге сыйақыға балама сомаға және оған қоса жинақталған пайыздарымен кері сатып алуға біруақытта міндеттене отырып, айырбас ретінде табыстау туралы келісім. РЕПО шарттары бойынша жасалатын операциялар есептегендегі қаржыландыру операциялары ретінде көрініс табады. РЕПО шарттары бойынша сатылған қаржылық активтер қаржылық есептіліктегі көрініс табуын жалғастырады, ал осындай келісімдер бойынша алынған қаражат активтер кепілімен қамтамасыз етілген алынған депозит ретінде көрініс табады.

Кері РЕПО шарттары бойынша сатып алынған активтер қаржылық есептіліктегі бағалы қағаздар немесе басқа активтер кепілімен қамтамасыз етілген депозитте орналастырылған қаражат ретінде көрініс табады және банктердегі қаражат және/немесе клиенттерге берілген несие және қаражат ретінде жіктеледі.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қор бағалы қағаздар бойынша РЕПО шарттарын және бағалы қағаздармен қарыз мәмілелерін жасасады. Осылар арқылы ол көдімгі нарықтық тәжірибеге сәйкес кепілзат алады немесе табыстыайды. ҚР-да және ТМД басқа елдерінде кері сатып алу операцияларының стандартты шарттарына сәйкес кепілзат алушы мәміле бойынша есептеу кезінде баламалы бағалы қағаздарды қайтарған жағдайда кепілзатты сатуға немесе қайта салуға құқылы.

Контрагенттерге бағалы қағаздарды табыстау меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен тиімділіктер де табысталатын жағдайдаған қаржылық жағдай туралы есепте көрініс табады.

Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер – Қордың мәжбүрлеп таратылатын банкті салымшыларына кепілдік берілген өтемді төлеу жөніндегі міндеттемелері.

Қатысушы-банкті мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енген сәттен бастап Қор мәжбүрлеп таратылатын қатысушы-банктің депозиторларына кепілдік берілген өтемді төлеу жөніндегі міндеттемелерді өзіне алады да оларды өз тенгерімінде көрсетеді. Қатысушы-банк мәжбүрлеп таратылған жағдайда Қор арнайы резервтің жеткіліктілік немесе тапшылық мөлшерін айқындаиды. Арнайы резерв тапшылығы арнайы резерв мөлшері мен Қордың кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша депозиторлар алдындағы міндеттемелері арасындағы айырма ретінде айқындалады. Арнайы резерв жеткіліксіз болған жағдайда Қор тапшылықты қатысушы-банктердің қосымша жарналары есебінен жабады. Қатысушы-банктердің қосымша жарналарының есебі олардың міндетті күнтізбелік жарналарының есебіне үксас жүргізіледі. Арнайы резерв жетіспеген және тапшылықты қосымша-жарналар есебінен жабу мүмкін болмаған жағдайда Қор Ұлттық Банктен жетіспейтін ақша сомасына қарыз алу есебінен міндеттемелерді өтейді.

Қордың кепілдік берілген өтем төлемі арнайы резерв қоржыны активтерінен жүргізіледі. Қатысушы-банкті мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енген күннен бастап Қор қатысушы-банктің мәжбүрлеп таратылуы туралы сот шешімінің заңды күшіне ену күнінен бастап он төрт жұмыс күні ішінде, Қазақстан Республикасының бүкіл аймақтарында мемлекеттік және орыс тілдерінде таратылатын, мерзімді баспа басылымдарында қатысушы-банктің мәжбүрлеп таратылуы және кепілдік берілген өтемді төлеудің басталуы, байқау негізінде таңдалған, кепілдік берілген өтемді төлеуді жүзеге асыратын, агент банктің атауын (немесе агент банкті таңдау мүмкін емес болған жағдайда Ұлттық пошта операторын), мерзімі мен орнын (орындарын) немесе Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңының 23 бабында қарастырылған, кепілдік берілген өтемді төлеудің басталуын кейінге қалдырылғанын көрсете отырып жариялады. Агент банкке немесе Ұлттық пошта операторына мәжбүрлеп таратылатын қатысушы-банк депозиторларына тиесілі кепілдік берілген өтем сомаларын аударғанда осы сома агент банкке (Ұлттық пошта операторына) қойылатын талаптар шоттарында ескеріледі. Депозиторлар алдындағы міндеттеме агент банктің (Ұлттық пошта операторының) оларға кепілдік берілген өтем сомаларын төлеуіне қарай төмендейді. Агент банктен (Ұлттық пошта операторынан) депозиторларға кепілдік берілген өтем сомасын төлеу туралы тиісті растама алынғанда Қор осы сомаға танылған міндеттемелер мен агент банкке (Ұлттық пошта операторына) қойылатын талаптарды есепке алады.

Кепілдік берілген өтем

Кепілдік берілген өтем – бұл Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңына сәйкес кепілдік берілген депозит бойынша Қор тараپынан төлеуге тиесілі ақшасының жиынтық сомасы. Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңына сәйкес салымшы жекелей алғанда әр банк бойынша әр салымшыға максималды мемлекеттік кепілдік сомасынан аспайтын депозит(тер) бойынша қалдық сомасында есептелген сыйақысыз кепілдік берілген өтем алады. Әр салымшыға максималды кепілдік сомасы:

- Ұлттық валютадағы жинақ ақша салымдары (депозиттері) бойынша 15 миллион теңгеден аспайды;
- Ұлттық валютадағы өзге депозиттер бойынша 10 миллион теңгеден аспайды;
- шетел валютасындағы депозиттер бойынша 5 миллион теңгеден аспайды.

Депозитордың қатысушы-банкте, түрі және валютасы бойынша алуан, бірнеше кепілдік берілген депозиттері бар болған жағдайда, Қор олар бойынша 15 миллион теңгеден аспайтын кепілдік берілген өтемнің жиынтық сомасын төлейді.

Егер банктік салым немесе банктік шот шарттымен капиталға айналдыру қарастырылған болса, яғни сыйақы (пайыздар) салымның немесе шоттың негізгі сомасына қосылатын болса, әр жағдайда кепілдіктің максималды сомасы шегінде салымның немесе шоттың барлық сомасы кепілдендірілуге жатады.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қор күтілетін кредиттік зиянды (Expected Credit Losses – ECL), яғни қатысуышы-банктар мәжбүрлеп таратылған жағдайда олардың дефолт ықтималдығын жөне кепілдік берілген өтемді төлеумен байланысты кепілдіктерді жабу үшін резервті есептеу әдістемесіне сәйкес банктарді тарату барысында қалпына келтіруге жатпайтын қаражат үлесін ескере отырып, Қордың депозиторларға кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша міндеттемелерін есептейді. Банктің дефолт ықтималдығы банктің төуекелге ұшырағыштық дәрежесін көрсететін төуекел-жіктелім тобына байланысты айқындалады. Төуекел-жіктелім тобы капиталдың жеткіліктілігін, активтер сапасын, табыстылықты жөне өтімділікти талдау негізінде айқындалады. Банктарді тарату барысында қалпына келтіруге жатпайтын қаражат үлестері депозиторларға кепілдік берілген өтемді төлеу жөніндегі тарихи деректердің жөне банкті мәжбүрлеп тарату барысында төленген қаражатты қайтарулар негізінде айқындалады.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар тускен сәтінде негізгі құралдарды сатып алу бойынша барлық нақты жүргізілген қажетті шығындарды өз ішіне алатын өзіндік құн бойынша қаржылық есептілікте көрініс табады. Кейін негізгі құралдар нақты шығындар бойынша есепке алу моделіне сәйкес есепке алынады.

Қайта бағаланған құны бойынша есепке алу моделін қолданғанда негізгі құралдар жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған зиянды шегерумен қайта бағалау күні әділ құны бойынша есепке алынады. Құнсызданудан шығын есебі «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ активтердің құнсыздануы жөніндегі қағидаларында қарастырылған реттілікте жүргізіледі. Нақты шығындар бойынша есепке алу моделін қолданғанда негізгі құралдар жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған зиянды шегерумен бастапқы құны бойынша есепке алынады. Құнсызданудан шығын есебі Активтердің құнсыздануы жөніндегі қағидаларда қарастырылған реттілікте жүргізіледі. Тиімді пайдалану мерзімі мен амортизация әдістері талданады және қажет жағдайда әр есепті жыл аяғына түзетіледі.

Тиімді пайдалану мерзімі (жыл саны)

Кеңселік және компьютерлік жабдық	5-6 жыл
Әзгелер	7-10 жыл

Негізгі құралдарға кейінгі шығындар активтің тенгерімдік құнына қосылады немесе осы активпен байланысты болашақ экономикалық тиімділіктерді Қор тарапынан алыну жөне осы актив құнның сенімді бағалану ықтималдығы болған жағдайда ғана жеке актив ретінде танылады. Жөндеу жөне техникалық қызмет көрсету бойынша барлық басқа шығындар қай есепті кезеңде жүргізілген болса, сол кезең ішіндегі пайда мен зиянда көрініс табады.

Негізгі құралдарды есептен шығару істен шыққанда немесе болашақта осы активті пайдаланудан немесе оның істен шығуынан экономикалық тиімділік алу күтілмейтін жағдайда жүзеге асады. Активті есептен шығару нәтижесінде пайда болатын пайда немесе зиян (істен шығудан таза түсім мен активтің тенгерімдік құны арасындағы айырма ретінде есептелген) актив істен шыққан есепті кезеңге пайда мен зиян жөне езге жиынтық кіріс туралы есепке қосылады.

Пайдалануға дайын негізгі құралдар амортизациясы негізгі құралдар пайдалануға дайын атанатын айдан кейінгі айдан басталады. Негізгі құралдар амортизациясын есептегендегі түзусызықтық (біркелкі) әдіс қолданылады. Қордың ішкі құжаттарына сәйкес амортизацияны есептеу әдістері мен нормаларын, сондай-ақ негізгі құралдардың жекелеген объектісін пайдаланудың пайдалы жөне нормативтік мерзімдері қайта қаралған жағдайда негізгі құралдардың жекелеген объектісінің жаңа амортизациясын есептеу тиісті қайта қаралған жүргізілген айдан кейінгі айдан басталады. Амортизация тиімді пайдаланудың күтілетін мерзімі бойы тарату құнның біркелкі шегерумен негізгі құралдардың нақты немесе бағалау құнның есептен шығару үшін есептеледі (жер телімдері мен аяқталмаган құрылым объектілерін қослаганда). Тиімді пайдаланудың күтілетін мерзімдері, тенгерімдік құн жөне амортизацияны есептеу әдісі әр есепті кезең аяғында талдаудан өткізіледі, бұл ретте бағалаудардағы барлық өзгерістер салыстырмаласынша көрсеткіштерді қайта қаралып есептілікте көрініс табады.

Материалдық емес активтер

Жеке мәмілелер шенберінде сатып алынған пайдалану мерзімдері соңы материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны жөне құнсызданудан жинақталған зиянды шегерумен сатып алу құны бойынша есепке алынады. Амортизация материалдық емес активтерді тиімді пайдалану мерзімі бойы біркелкі есептеледі. Тиімді пайдаланудың күтілетін мерзімдері жөне амортизацияны есептеу әдісі әр есепті кезең аяғында талданады, бұл ретте бағалаудардағы өзгерістердің барлығы салыстырмаласынша көрсеткіштерді қайта қаралып есептілікте көрініс табады. Жеке мәмілелер шенберінде сатып алынған пайдалану мерзімдері белгісіз материалдық емес активтер құнсызданудан жинақталған зиянды шегерумен нақты сатып алу шығындары бойынша есепке алынады.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Амортизация 3 жылды құрайтын объектілердің пайдалы қызметінің бағалау мерзімі бойы құнды есептен шығарудың түзусызықтық әдісі негізінде есептеледі.

Материалдық емес актив істен шыққанда немесе оны пайдаланудан немесе істен шығуынан болашақ экономикалық тиімділіктердің түсіү күтілмейтін кезде есептен шығарылады. Истен шығудан таза түсім мен активтің тенгерімдік құны арасындағы айырма болып табылатын материалдық емес активті есептен шығарудан табыс немесе зиян активті есептен шығару сөтінде пайдаға немесе зиянга қосылады.

Қор жалға алушы болып табылатын жалға алу шарттары есебі, 2019 ж. 1 қаңтардан бастап. Қор кеңе және көлік құралын жалға алады. Барлық жалға алу шарттары 12 айдан аспайтын мерзімге жасалған, сондай-ақ жалға алу шарттарында мерзімін ұзарту қарастырылмаған және тараптар (жабдықтаушы және сатып алушы) болмашы айып пүлсіз шартты мерзімінен бұрын бұзуга біржайлардың құқылы. Қор қысқа мерзімді жалға алу және құны төмен мүлікті жалға алу есебін, жалдау төлемдерін шығындарда желілік әдіспен көрсету арқылы жүргізеді.

Ұзақ мерзімді жалға алу шарттары, жалға алу құралы болып табылатын қолдануға алынған актив Қор алған күнгө сәйкес міндеттемелері бар, пайдалану құқығы нысанындағы активтер ретінде есепке алынады. Әбрір жалдау төлемдері міндеттемелер мен қаржылық шығындар арасында үлестіріледі. Қаржылық шығындар әр кезең үшін міндеттеме қалдықтары бойынша пайыздық мөлшерлемені тұрақты қамтамасыз ету мақсатында жалға алу мерзімі шенберінде пайда немесе зиянға жатқызылады. Бастапқы құны бойынша есепке алынған пайдалану құқығы нысанындағы актив, активті тиімді пайдалану мерзімі шенберінде желілік әдіспен немесе жалға алу мерзімі шенберінде, қайсысы ерте аяқталатынына байланысты, амортизацияланады.

Жалға алу шарты бойынша туындастын міндеттемелер бастапқыда келтірілген құны бойынша бағаланады. Жалға алу бойынша міндеттемелер келесі жалдау төлемдерінің таза келтірілген құнынан құралады:

- алынуға тиісті ынталадыру төлемдерін шегергенде, бекітілген төлемдер (шын мәнінде бекітілген төлемдерді қоса);
- индекс немесе мөлшерлемеге негізделген өзгермелі жалдау төлемдері;
- қалдық құны кепілденген шарттары бойынша жалға алушымен алынатын сомалар;
- сатып алу опционынң орындалу бағасы, егер жалға алушының опционын орындалатындығына жеткілікті сенімі бар болса;
- егер жалға алу мерзімі аталған опционын жүзеге асырылуын көрсететін болса, жалға алу шартын бұзғаны үшін айып пүл төлеу.

Жалға алу төлемдері жалға алу шартында қарастырылған пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Егер мұндай мөлшерлеме анықталмаған жағдайда қарыз капиталына есім мөлшерлемесі қолданылады, себебі бұл, ұқсас экономикалық ортада ұқсас жағдайларда ұқсас құндағы активті алу үшін қажетті қарожатты тарту үшін тартылған, жалға алушы төлеуге тиісті пайыздық мөлшерлеме.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер өзіндік құны бойынша келесілерді есепке ала отырып бағаланады:

- жалға алу бойынша міндеттемені бағалауың бастапқы сомасы;
- жалға алу шартының күшіне енү күніне жасалған барлық жалдау төлемдері немесе оған дейін, жалға алу бойынша ынталандыру төлемдерін шегергенде;
- барлық бастапқы тікелей шығындары;
- қалпына келтіру жұмыстары құны.

Жалға алу мерзімін анықтау кезінде Басшылық жалға алудың мерзімін ұзарту немесе жалға алуды бұзғанда опционды пайдаланбау үшін экономикалық негізdemелерді қалыптастыратын барлық жағдайларды ескереді. Жалға алуды ұзарту опционы (немесе жалға алу шартын бұзғанда опционын орындалу мерзімінен кейінгі үақыт кезеңдері), тек шарттың ұзартылуына (немесе бұзылмайтындығына) жеткілікті сенімділік болған жағдайда ғана, жалға алу мерзіміне қосылады.

Бағалау, елеулі жағдайлардың орын алуы немесе жағдайдың едәуір өзгеруіне, мұндай бағалауга ықпал етеп алатын және жалға алушының бақылауында болатын жағдайларда қайта қаралуға тиісті.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

2019 жылы Қордың ұзақ мерзімді жалға алулары болмаған.

Қор жалға алушы болып табылатын операциялық жалға алу шарттары есебі, 2019 ж. 1 қаңтарға дейін. Қор жалға алушы болып табылған жағдайда, жалға алу объектісіне иеленудегі тәуекел де, пайда да жалға берушіден Қорға өтпейтін болса, операциялық жалға алу шарттары бойынша төлемдердің жалпы сомасы жалға алу мерзімі ішінде біркелкі есептен шығару өдісін қолдану арқылы жыл үшін пайда немесе зиянда (жалгерлік шығындар ретінде) көрсетіледі.

Әзге шарттардың құрамындағы жалға алу, егер (а) шарттың рымдалуы нақты активті пайдаланумен байланысты немесе (б) шарт активті пайдалану құқығын табыстауды қарастыратын болса бөлек көрсетіледі.

Салық салу

Табыс салығы ағымдағы және кейінге қалдырылған салық қосындысы болып табылады. Қор «Салықтар және бюджетке төленетін басқа да міндettі төлемдер туралы» ҚР Кодексіне (Салық кодексі) сәйкес салық есебін жүргізеді.

Салық кодексінің 241-бабы 1-тармағы 20)-тармақшасының негізінде корпоративтік табыс салығын есептегендеги жынтық жылдық табыстан «арнайы резерв активтерін орналастыру нәтижесінде, сондай-ақ «Қазақстан Республикасының екінші деңгейлі банктарінде орналастырылған депозиттерге міндettі кепілдік беру туралы» Қазақстан Республикасы Занына сәйкес қосылу шарты бойынша міндettемелерді орындағаны немесе тиісінше орындағаны үшін екінші деңгейлі банктарге қолданылатын тұрақсыздық айыбы түрінде алынған жеке тұлғалардың депозиттеріне міндettі кепілдік беруді жүзеге асыратын үйымның табысы» алғыншыл тасталуы тиіс. Осы тармақша ережесі аталмыш табыс Қордың арнайы резервін арттыруға бағытталған жағдайда қолданылады.

Сондай-ақ, Салық кодексінің 307-бабы 2-тармағы 3)-тармақшасына сәйкес «жеке тұлғалардың депозиттеріне міндettі кепілдік беруді жүзеге асыратын үйымға төленетін сыйақыға» төлеу көзінде ұсталатын корпоративтік табыс салығы салынбауы тиіс.

Осыланысты Қор Депозиттерге міндettі кепілдік беру туралы заңын 7-бабы 2-тармағы 7)-тармақшасына сәйкес меншікті активтер мен арнайы резерв активтері бойынша бөлек бухгалтерлік есеп жүргізеді.

Салықтық тәуекелдерді бағалағанда Қор басшылығы қарсы бола алмайтын немесе егер қосымша салықтарды мемлекеттік табыс органдары есептейтін болса, ойдағыдан шағым түсіре аламын деп есептемейтін ҚР салық заңнамасын сақтамаудың белгілі салаларын ықтимал міндettемелер ретінде қарастырады. Мұндай анықтама елеулі пайымдамалар шығаруды талап етеді және салық заңнамасындағы өзгерістер, өз шешімін қутуши салық істерін қараша нәтижелерін анықтау және мемлекеттік табыс органдарының сәйкестікке тексеру бойынша қорытындылары нәтижесінде өзгеруі мүмкін.

Ағымдағы табыс салығы. Ағымдағы табыс салығы шығындарының сомасы бір жылға салынатын пайда мөлшері ескеріле отырып анықталады. Салық салынатын табыс пайда мен зиян және өзге жынтық кіріс туралы есепте көрініс тапқан таза пайдадан ерекшеленеді, себебі салық салынуға немесе басқа жылдарға салық салу мақсаттары үшін шегеруге жататын табысты немесе шығынды ішіне алмайды, сондай-ақ салық салынбайтын және шегерілмейтін баптарды да ішіне алмайды. Ағымдағы табыс салығы бойынша Қор шығының есептеу есепті кезең бойы қолданыстағы салық мөлшерлемелерін пайдаланумен жүзеге асырылады.

Кейінге қалдырылған салық. Кейінге қалдырылған салық қаржылық есептілік мақсатында активтер мен міндettемелердің салық салынатын базасы мен олардың тенгерімдік құны арасындағы барлық уақытша айырмашылықтар бойынша есеп беру күні танылады. Кейінге қалдырылған салықтың міндetteme барлық салық салынатын уақытша айырмашылықтар бойынша танылады. Кейінге қалдырылған салықтың активтер барлық шегерілтін уақытша айырмашылықтар ескеріле отырып, осы уақытша айырмашылықтарды пайдалану үшін болашақта салық салынатын тенгерімдік пайданың болу ықтималдығы жоғары болған жағдайда көрініс табады. Салықтың активтер мен міндettемелер, егер уақытша айырмашылықтар салық салынатын пайдага да, бухгалтерлік пайдага да өсер етпейтін мәмілелер (бизнесті біріктіру жөніндегі мәмілелерден басқа) шенберінде активтер мен міндettемелерді бастапқы тану салдарынан туындастын болса, қаржылық есептілікте көрініс таппайды.

Кейінге қалдырылған салықтың активтердің тенгерімдік құны өр есепті кезең соңында қайта қаралады және осы активтерді толық не ішінара пайдалануға жеткілікті болашақта салық салынатын пайданың болу ықтималдығы бұдан өрі жоғары болмайтын болса, төмендейді.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен табыс салығы бойынша міндеттемелер заңнамамен есеп беру үні бекітілген немесе іс жүзінде бекітілген және, тұспалданғандай, салықтық активті жүзеге асыру немесе міндеттемені жабу кезеңінде өрекет ететін салық салу мөлшерлемелерін (сондай-ақ салық заңнамасы ережелерін) пайдалана отырып, есептеледі.

Бір жылға ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығы. Ағымдағы салық пен кейінге қалдырылған табыс салығы, олар өзге жиынтық кіріс немесе меншікті капитал құрамында тікелей көрсетілетін баптарға жататын жағдайларды қоспағанда, пайда немесе зиянда танылады. Бұл жағдайда ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар өзге жиынтық кірісте де немесе сәйкесінше тікелей капиталда да танылады.

Операциялық салықтар. Қор өз қызметін жүзеге асыратын Қазақстан Республикасында Қор қызметіне қатысты қолданылатын әртүрлі салықтарды есептеу және төлеу бойынша талаптар бар. Бұл салықтар өзге операциялық шығын құрамында пайда мен зиян және өзге жиынтық кіріс туралы есепте көрініс табады.

Жарғылық капитал

Жарғылық капиталда жарналар бастапқы құны бойынша көрініс табады.

Резервтік капитал

Қор Жарғысына сәйкес резервтік капитал Қор Акционерінің шешімімен анықталған тәртіpte оның жарғылық капиталынан кемінде 1 (бір) пайыз мөлшерінде қалыптасады, таза табыс есебінен толтырылады және Қор қызметімен байланысты зияндарды жабуға ғана арналған. Резервтік капитал белгілібейді.

Кепілдік берілген өтемді төлеуге арналған арнайы резерв

Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңның ережелеріне сәйкес кепілдік берілген өтемді төлеумен байланысты қызметті жүзеге асыру үшін Қор арнайы резервті келесілердің есебінен қалыптастырады: (1) Қордың жарғылық капиталының 70%-дық мөлшерінде оның шығындары,(2) қатысуышы-банктердің жарналары, (3) қосылу шарты бойынша міндеттемелерді орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін қатысуышы-банктерге қолданылған тұрақсыздық айыбы, (4) мәжбурлап таратылатын қатысуышы-банктің кепілдік берілген өтем сомалары бойынша Қордың талаптарын қанагаттандырыу тәртібінде алынған ақша қаражаттары, (5) арнайы резерв активтерін орналастырудан алынған табысы, (6) Қор жарғысында қарастырылған тәртіpte, шығындар мен аударулар сомасына азайтылған, меншікті активтерін орналастырудан алынған табысы, (7) Қор өтеген кепілдік берілген өтемдерін сомалары көлемінде, барлық банктік операцияларды жүргізу лицензиясын жою туралы уәкілетті органның шешімін қайтарып алу жағдайында, қатысуышы-банктен алынған ақшалары⁴. Арнайы резерв кепілдік берілген өтемді төлеу және банк мүлкінің мөлшері мен басқа банкке (банктерге) берілетін кепілдік берілетін депозиттер бойынша міндеттемелердің мөлшері арасындағы айырманы толтыру үшін пайдаланылуы мүмкін. Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңның ережелеріне сәйкес Қордың арнайы резервінің мақсатты мөлшері қатысуышы-банктердегі барлық кепілдік берілетін депозиттер сомасынан кемінде 5%-ды құрайды.

Зейнетақы төлемдері және төлемдер бойынша өзге міндеттемелер

Қазақстан Республикасы заңнамасы талаптарына сәйкес зейнетақы жарналары жұмыскерлер табысынан 10% мөлшерінде есептеледі және «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы» КЕАҚ арқылы «Бірыңғай Жинақтаушы Зейнетақы Коры» АҚ-на аударылады. Мұндай шығындар жұмыскерлерге тиісті төлемақылар жатқызылатын кезеңде пайда мен зиян және өзге жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Зейнетке кеткенде барлық зейнетақы төлемдерін осы зейнетақы қоры жүргізеді. Қорда Қазақстан Республикасының заңнамасымен анықталған зейнетақы жүйесіне қатысудан бөлек, қосымша зейнетақымен қамсыздандыру сұлбалары жоқ. Сонымен қатар, Қорда зейнетке шыққаннан кейін жұмыскерлерге берілетін жеңілдіктер немесе есептеуді талап ететін өзге елеулі берілетін жеңілдіктер жоқ.

⁴ Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңның 22 бабының 1 тармағы 7) тармақшасы 2020 жылғы 1 қантардан бастап күшіне енеді.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Табыс пен шығынды тану

Қаржылық активтер бойынша пайыздық табыс, Қордың экономикалық тиімділік алу ықтималдығы жоғары және табыс шамасы дұрыс анықтала алғатын болса, танылады. Пайыздық табыс және шығын есептеу принципі бойынша көрсетіледі және тиімді пайыздық мөлшерлеме өдісі бойынша есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме өдісі – бұл қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құнын есептеу, сондай-ақ пайыздық табысты немесе пайыздық шығынды тиісті кезеңге жатқызу өдісі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл борыштық құрал өтегенге дейінгі күтілетін мерзімге немесе (қолдануға келетін болса) борыштық құралды есепке қабылдау сәтінде теңгерімдік құнға дейінгі қысқарақ мерзімге күтілетін болашақ ақшалай түсімдерді (соның ішінде пайыздық тиімді мөлшерлемесінің ажырамас бөлігі болып табылатын борыштық құрал бойынша барлық алынған немесе жүргізілген төлемдер, мәмілені рәсімдеуге кететін шығындар және басқа сыйақылар немесе дисконттар) дисконттау мөлшерлемесі.

Пайыздық табыс (i) құнсызданып қалған (3-кезең) және олар үшін пайыздық табыс олардың амортизацияланған құнына (күтілетін кредиттік зияндарға арналған резервті шегерумен) тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелең қаржылық активтерді; және (ii) олар үшін кредиттік төуекелді ескерумен түзетілген бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизацияланған құнға қолданылатын құрылған немесе сатып алынған кредиттік-құнсызданған қаржылық активтерді қоспағанда, қаржылық активтердің жалпы теңгерімдік құнына тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып есептеледі.

Қатысуши-банктердің жарналарынан қалыптасқан таза табыс және мәжбүрлеп таратылған банктің тарату комиссиясынан түсін түсім

2007 жылғы 1 қаңтарыдан бастап Қор сараланған мөлшерлемелер жүйесін енгізді. Онда қатысуши-банктер санаттарға жіктеледі және оларға төуекелдің бағалаңған дәрежесіне және қаржылық тұрақтылыққа байланысты рейтингтер беріледі. Рейтингі төмен банктер жарнаны көп мөлшерде аударады, өйткені олар үшін төуекел деңгейі жоғарырақ. Төуекел деңгейі төмен банктер жарналарды аз мөлшерде аударады. Төуекелді бағалау және рейтингтерді беру Қор тарапынан 30.10.2006 жылғы № 32 Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген Міндетті күнтізбелік, қосымша және төтенше жарналардың көлемі мен төлеу төртбін анықтау ережесіне сәйкес жүзеге асырылады.

Міндетті күнтізбелік жарналар бойынша табысты Қор дербес жүргізілген тоқсан сайнғы есептік бағалаулар мөлшерінде алғаш таниды. Аталмыш бағалауларды есептеуге негіз өткен тоқсанға қатысуши-банктердің тиісті жарналарының сомасы болып табылады.

Есепті тоқсаннан кейінгі айдың бірінші қуніне қатысуши-банктерден алынған мәліметтердің негізінде Қор есепті тоқсаннан кейінгі айдың ішінде өткен тоқсанға міндетті күнтізбелік жарналар бойынша табысты есептеуді жүргізеді.

Қатысуши-банктердің жарналарынан таза табыс пен мәжбүрлеп таратылған банктің тарату комиссиясынан түсім Қордың таратылған Банктердің депозиторларына кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша шеккен шығының шегергендері жоғарыда аталған табыс болып табылады. Қосылу шартының ережелеріне сәйкес қатысуши-банк төлеген жарналар қайтаруға жатпайды.

Күтілетін кредиттік зияндарға арналған резервті қалыптастыруға көтөтін шығын

Күтілетін кредиттік зияндарға арналған бағалау резервтері күтілетін кредиттік зияндардың болжамды модельдерінің негізінде анықталады. 4 Ескертпеде күтілетін кредиттік зияндарды бағалағанда пайдаланылатын бастапқы деректер, жорамалдар және есептеу өдістері туралы ақпарат, соның ішінде Қордың болжамды ақпаратты күтілетін кредиттік зияндар моделіне қосу тәсілінің түсіндірмесі келтіріледі.

Мәжбүрлеп таратылатын банктердің депозиторларына өтем бойынша шығын

Кепілдік берілген өтемге кететін шығын Қор мәжбүрлеп таратылатын қатысуши-банк депозиторларына кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша міндеттемелерді танығанда пайда болады. Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша танылған міндеттемелер сомасына бөлінбеген пайда есебінен арнайы резерв есебіне азаяды. Төлеуді байқау негізінде таңдалған агент банк алты ай ішінде жүзеге асырады.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Шетел валютасын қайта бағалаудан шығынды шегергенде қалған табыс.

Бастапқы танығанда шетел валютасындағы операция, операция жасалған күнгі жағдай бойынша валюталар айырбастаудың нарықтық бағамын анықтау және қолдану тәртібін реттейтін Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актісіне сәйкес анықталған, валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы қолданыла отырып, теңгемен есепке алынады. Операция жасалған күн ХКЕС-на және шарт талаптарына сәйкес операцияны тану өлшемшарты алғаш орындалған күн болып табылады.

Әр есепті күнге шетел валютасындағы монетарлық (ақша) баптар есепті кезеңнің соңғы жұмыс күні саудада қалыптасқан валюталар айырбастаудың нарықтық бағамын анықтау және қолдану тәртібін реттейтін Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актісіне сәйкес анықталған валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы қолданыла отырып, бағалануға жатады. Бағам айырмалары пайда пен шығын құрамында көрініс табады.

Бастапқы құны бойынша бағаланатын шетел валютасындағы монетарлық емес баптар бастапқы танылғаннан кейін валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы қолданыла отырып, бағалануға жатпайды және осы баптар бойынша бағам айырмалары көрсетілмейді.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды бағалау мағыналары мен пайымдаулары

Қор қаржылық есептілікте көрсетілетін сомаларға және келесі қаржы жылындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына әсер ететін бағалаулар өткізеді және жорамалдар жасайды. Бағалаулар мен пайымдаулар басшылық тәжірибесі және басқа факторлар, соның ішінде басшылық пікірінше, ағымдағы мән-жайлар тұрғысынан негізді болып табылатын болашақ оқиғаларға қатысты болжамдар негізінде тұрақты талданады. Есептік саясатты қолдану барысында да басшылық пайымдаулар мен бағалауларды қолданады.

Кепілдік берілген өтемдер бойынша күтілетін кредиттік зияндарды бағалау. Күтілетін кредиттік зияндарды бағалау – алу үшін бағалау әдістемесі, модельдер мен бастапқы деректер пайдаланылатын айтарлықтай бағалау. Кепілдік берілген өтемдер бойынша күтілетін кредиттік зияндарды бағалау әдістемесінің егжей-тегжей 20 Ескертпеде ашылған көрсетілген. Келесі құрамбөліктер кредиттік зияндарға арналған бағалау резервтеріне айтарлықтай әсер етеді: дефолт ықтималдылығын анықтау, кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы, дефолт тәуекеліне ұшырағыштық және дефолт болған жағдайдағы зиян мөлшері, сондай-ақ макроэкономикалық сценарийлер моделдері. Кепілдік берілген өтемдер бойынша кредиттік зияндарды есептегендеге Қор базалық және күйзелістік сценарийді пайдаланады, бұл ретте күйзелістік сценарий үшін дефолт ықтималдылығын есептеу үшін бір экономикалық циклдың (10 жыл) 3 жылы, яғни бүкіл циклдың 30%-ы пайдаланылатынын ескере отырып, базалық сценарий салмағы 70% ретінде, ал күйзелістік сценарийдің 30% ретінде алынады.

Егер Қор қатысуши-банктердің тәуекелдерінің едөуір артуына әкелетін факторларды анықтаса немесе олардың өзінің борыштық міндеттемелерін орындау қабілетіне қатысты құмәндар болса, күйзелістік сценарийдің салмағын арттыруы мүмкін. Егер күйзелістік сценарий салмағын 40%-ға дейін арттыратын болса, күтілетін зияндар 36,187,612 мың теңгеге дейін артады (2018 ж. 31 желтоқсанға: 57,902,982 мың теңге). Күйзелістік сценарий салмағын 50%-ға дейін арттыранда күтілетін зияндар 39,212,796 мың теңгеге дейін өседі (2018 ж. 31 желтоқсанға: 59,842,436 мың теңге), яғни күйзелістік сценарий салмағының 10%-ға өсүі күтілетін зияндарды 3,025,184 мың теңгеге арттырады (2018 ж. 31 желтоқсанға: 1,939,454 мың теңге).

Қор сақтандыру шарттары бойынша есептік күтілетін кредиттік зияндар мен нақты зияндар арасындағы ауытқуларды төмендету мақсатында моделдер мен моделдерге арналған бастапқы деректерді үнемі тексереді және растайды.

Қор қаржылық есептілікте көрсетілетін сомаларға және келесі қаржы жылындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына әсер ететін бағалаулар өткізеді және жорамалдар жасайды. Бағалаулар мен жорамалдар басшылық тәжірибесінің және басқа факторлардың, соның ішінде, басшылық пікірінше, ағымдағы міндеттемелер тұрғысынан негізді болып табылатын болашақ оқиғаларға қатысты болжадардың негізінде тұрақты талданады. Есептік саясатты қолдану барысында да басшылық пайымдаулар мен бағалауларды пайдаланады.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды бағалау мақсаты мен пайымдаулары (жалғасы)

Бизнес-модельді бағалау. Қаржылық активтер бизнес-модель негізінде жіктеледі. Бизнес-модельді бағалауды орындағанда басшылық біріктіру деңгейін және қаржылық құралдар қоржындарын орнату үшін пайымдама қолданды. Сату операцияларын бағалағанда Қор олардың өткен кезеңдердегі жиілігін, мерзімдерін және құнын, сату себептерін және болашақ сатуларға қатысты болжандарды ескереді. Кредиттік сапаның нашарлауымен байланысты ықтимал зияндарды төмендетуге бағытталған сату операциялары «алу үшін ұстап қалу» бизнес-моделіне сәйкес келеді. Кредиттік тәуекелді басқару бойынша өткізілетін шаралармен байланысты емес өтеу мерзіміне дейінгі басқа сатулар да, егер олар жеке алғанда қалай болса, жалпы алғанда да солай сирек жүзеге асырылса және құны бойынша шамалы болса, «алу үшін ұстап қалу» бизнес-моделіне сәйкес келеді. Қор сатулар құнын қоржынның орташа жарамдылық мерзімі ішінде соған қатысты бизнес-модельді бағалау өткізілетін қоржын құнымен салыстыру жолымен сату операцияларының маңыздылығын бағалайды. Сонымен қатар, күйзелістік сценарий жағдайында ғана немесе Қор бақыламайтын жеке оқиғаға байланысты күтілетін қаржылық активті сату қарасталанатын болып табылмайды және Қор тарабынан болжанбайды, бизнес-модель мақсатымен байланысты емес ретінде қарастырылады және тиісті қаржылық активтер жіктеліміне әсер етпейді.

«Алу және сату үшін ұстап қалу» бизнес-моделінің мақсатына қол жеткізу үшін активтер ақша ағындарын алу жөне активтерді сату үшін ұсталады деген факті де ажаралас болып табылады. Осы бизнес-модельді қолдану мысалдары өтімділіктерін сұраныстарды басқару, белгілі бір пайзыздық табысқа қол жеткізу немесе қаржылық активтер мерзімін солардың есебінен осы активтер қаржыландырылатын міндеттемелер мерзімімен сәйкестендіру болып табылады.

Қалдық санат ақша ағындарын, бірінші кезекте пайда алу үшін пайдаланылатын сату арқылы жүзеге асыру мақсатында басқарылатын қаржылық активтер қоржынның ішіне алады. Бұл бизнес-модель шартпен қарастырылған ақша ағындарын алумен жиі байланысты.

9-ХКЕС-на (IFRS) көшкенде Қор сатуға арналған қолданыстағы өзінің бағалы қағаздар қоржынның «алу үшін ұстап қалу» санатына жатқызды.

2018 ж. 31 желтоқсанға және 9-ХКЕС-на (IFRS) көшу күніне Қор түгел борыштық бағалы қағаздар инвестициялық қоржынның бизнес-моделге анықтау жүргізді және келесі факторлардың негізінде қоржынның «алу үшін ұстап қалу» бизнес-моделінің белгілеріне сәйкес деген тұжырымға келді:

- Қор инвестициялардан тек қана шартты ақша ағынын алууды жоспарлайды;
- Болашақта сату жоспарланбайды;
- Қор саясаты, 9-ХКЕС қағидалары негізінде есептелген, кепілдік берілген өтем төлемдері бойынша күтілетін зияндарды жабу үшін қысқа мерзімді инвестициялардың көлемі жеткілікті болуына негізделген. Атапған мақсаттар үшін Қор әрбір есепті күнге ақша қаражаттарының, депозиттердің және қысқа мерзімді инвестициялардың жеткілікті деңгейін қадағалауда.
- Сатылымдар тек қана кепілдіктер бойынша зияндарды жабу үшін Қордың қысқа мерзімді инвестицияларының жеткіліксіз болатын стресстік сценарий жағдайларында ғана күтіледі;
- Бағалы қағаздар қоржыны SPPI-тест өтті;
- 2018 жылы Қор «Қаржылық құралдар» 9-ХКЕС-на (IFRS) көшу аясында инвестициялық қоржындағы қаржы құралдары топтастырылды. Қаржы активтерін шартпен қарастырылған ақша ағымдарын алу үшін ұстап қалуды болжайтын, Есеп саясаты және жүргізілген SPPI тестке сәйкес «шартпен қарастырылған ақша ағымдарын алу мақсатында қаржы активтерін ұстап қалу» Бизнес-моделі таңдалған.
- 2018 жылы 27,8 млрд. теңгеге, 2019 жылы 110,0 млрд. теңгеге қаржы құралдарын сату, шетел валютасы номиналдығы қаржы құралдарын инвестициялауга рұқсат етілген қаржы құралдары тізілімінен алып тастаумен байланысты, Инвестициялық стратегияға енгізілген өзгерістермен байланысты.
- Сатылған қаржы құралдарының инвестициялық қоржынның жалпы көлеміне шаққандағы үлесі болмашы.
- 9-ХКЕС-на сәйкес, «шартпен қарастырылған ақша ағымдарын алу мақсатындағы қаржы активтерін ұстап қалу (алу үшін ұстап қалу)» бизнес-моделі шенберінде қаржы активтерін басқару негізгі сомалары мен пайзыздарын сәйкес құралдардың іс-әрекеті мерзімінің ішінде алу арқылы ақша қаражаттары ағымын жүзеге асыру мақсатында жүргізіледі. Қесіпорын қолданатын бизнес-моделдің мақсаты шартпен қарастырылған ақша ағымдарын алу мақсатында қаржы активтерін ұстап қалу болатындығына қарамастан, қесіпорын ғылыми активтерді оның өтелу мерзіміне дейін ұстап отыруға міндетті емес. Осы себеппен бизнес-модель ретінде қаржы активтерін, тіпті қоржынның кейір активтері сатылған немесе сатылуы күтілген болса да, шартпен қарастырылған ақша ағымдарын алу

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды бағалау мәғыналары мен пайымдаулары (жалғасы)

мақсатында ұстап қалу болуы мүмкін. Одан басқа, бизнес-моделдің мақсатын анықтағанда кәсіпорын еткен сатылымдар және болашақ сатылымдарға қатысты үміттері, оның ішінде жиілігі, құны және сондай сатылымдардың сипаты туралы ақпаратқа талдау жасайды. Қаржы активтерінің сатылымдары және күтілетін сатылымдары «қалу үшін ұстап қалу» бизнес-моделіне сәйкес болуы мүмкін, егер бұл сатылымдар нақты бизнес-моделдің мақсатына қатысты жанама операция (яғни қосалқы мәнге ие болса) болатын болса. 9-ХКЕС-мен келесі мысалдар көлтірлген:

- сатылымдар қаржы активі бойынша кредиттік тәуекелдің өсуімен байланысты – мысалы, сатылымның себебі кәсіпорынның инвестициялық саясатымен құжаттай ресімделіп көрсетілген кредиттік сапа өлшемдерін үзден әрі қанағаттандырмайтын қаржы активтерін сату орын алғанда,
- сатылымдар жиі емес (тіпті көлемі едәуір болса да), немесе олардың жеке және жиынтық көлемі едәуір емес (тіпті сатылымдар жиі болса да);
- сатылымдар сәйкес қаржы активінің өтеу мерзіміне жақын жүзеге асырылады, және сатылымнан түсімдер шартпен қарастырылған ақша ағымдарының алынуға тиісті бөлігіне шамамен тең.
- Қордың қаржы активтері бойынша пайыздық табыстың белгілі-бір бағытын қолдау жүргізілмейді.

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерге көшу

Қор 16-ХКЕС-н (IFRS) 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап ретроспективті түрде, белгілі-бір жenілдіктерімен енгізіді және 16-ХКЕС (IFRS) өтпелі кезеңдер туралы ережелеріне сәйкес 2018 жыл үшін салыстырмалы деректерді қайта есептеген жоқ. Қор жүргізген талдаудың негізінде, жаңа стандартқа өту өсөрі елеулі емес, себебі жалға алу шарттарының барлығы 12 айдан аспайтын мерзімге жасалған. Сонымен қатар, жалға алу шарттарында мерзімін ұлғайту қарастырылмаған және әр бір тарап (жабдықтаушы мен сатып алушы) шартты елеулі емес айыпұлсыз біржақты бұзу құқығына ие.

2019 жылғы 1 қаңтарда келесі жалға алу шарттары болған:

- Алматы қ., A25D6H8, Достық даңғ. 136 мекен жайы бойынша «Пионер» БО әкімшілік ғимаратының 8 қабаты. Жалға алу мерзімі 2019 жылғы 1 қаңтардан 31 желтоқсанға дейін;
- Қордың уақытша қолданысына шарт бойынша 2019 жылғы 1 қаңтардан 31 желтоқсанға дейінгі мерзімге берілген көлік құралдары.

2019 жылғы 31 желтоқсан келесі жалға алу шарттары болған:

- Алматы қ., A25D6H8, Достық даңғ. 136 мекен жайы бойынша «Пионер» БО әкімшілік ғимаратының 8 қабаты. Жалға алу мерзімі 2019 жылғы 1 қаңтардан 31 желтоқсанға дейін;
- Алматы қ., A25D6H8, Достық даңғ. 136 мекен жайы бойынша «Пионер» БО әкімшілік ғимаратының 9 қабаты. Жалға алу мерзімі 2019 жылғы 16 қарашадан 31 желтоқсанға дейін;
- Нұр-Сұлтан қ., Иманов көш., 11 үй, 104 бөл. мекен жайы бойынша «НұрСөүлет-1» БО әкімшілік ғимаратының 36 шаршы м. Жалға алу мерзімі 2019 жылғы 15 қазаннан 31 желтоқсанға дейін;
- Қордың уақытша қолданысына шарт бойынша 2019 жылғы 1 қаңтардан 31 желтоқсанға дейінгі мерзімге берілген көлік құралдары.

2019 жылы жалға алу шарттары 12 айдан аспайтын мерзімге жасалған және Қор тарапынан бірыңғай негізде «Әкімшілік және өзге операциялық шығындар» құрамындағы шығындарға жатқызылған.

2020 жылға кеңсе бөлмелерін жалға алу шарттарына қатысты жалдау төлемдері бойынша тарифтер ұлғайтылғандықтан шарт 6 ай мерзімге жасалған.

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмеперге көшу (жалғасы)

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап тәменде аталған қайта қаралған стандарттар Қор үшін міндettі болды, бірақ Қорға айтарлықтай ықпал етпеді:

- 2015-2017 жок. қаржылық есептілік стандарттарының жыл сайынғы жетілдіруге енгізілген, «Табыс салығы» 12-ХКЕС (IAS) түзетулері;
- «Табыс салығын көрсеткендегі белгісіздік» 23-ХКЕТК (IFRIC) түсіндірмесі (2017 жылғы 7 маусымда шығарылған және 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Теріс өтемді болжайтын, мерзімінен бұрын өтеу сипаттамалары - 9-ХКЕС-на (IFRS) түзетулер (2017 ж. 12 қазанда шығарылған және 2019 ж. 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық мерзімдер үшін күшіне енеді).
- «Қауымдастырылған үйымдардағы және бірлескен кәсіпорындардағы ұзақ мерзімді қатысу үлестері» 28-ХКЕС-ға (IAS) түзетулер (2017 жылғы 12 қазанда шығарылған және 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХКЕС жыл сайынғы жақсартулары, 2015-2017 жок. – 3-ХКЕС-ға (IFRS), 11-ХКЕС (IFRS), 12-ХКЕС (IAS) және 23-ХКЕС (IAS) түзетулер, (2017 жылғы 12 желтоқсанда шығарылған және 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- «Зейнетақы жоспарын өзгерту, қысқарту және реттеу» 19-ХКЕС-ға (IAS) түзетулер (2018 жылғы 7 акпанды шығарылған және 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

6 Жаңа есептік жағдайлар

2020 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін міндettі болып табылатын және Қор өлі мерзімінен бұрын қабылдамаған бірқатар жаңа стандарттар мен түсіндірмепер жарияланған.

«Сақтандыру шарттары» 17-ХКЕС (IFRS) (2017 жылғы 18 мамырда шығарылған және 2021 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). 17-ХКЕС (IFRS) Қордың қолданыстағы сақтандыру шарттарын есепке алу тәжірибесін қолдануына рұқсат еткен 4-ХКЕС-ны (IFRS) алмастырады, нәтижесінде, инвесторларға ұқсас сақтандыру компанияларының өзге қатынастарында қаржылық нәтижелерді салыстырып, тексеру қылнға соққан. 17-ХКЕС (IFRS) жалғыз, принциптерге негізделген сақтандыру шарттарының барлық түрлерін, соның ішінде сақтандырушағы қайта сақтандыру шарттарын есепке алу стандарты болып табылады. Осы стандартқа сәйкес сақтандыру шарттарды орындау жөніндегі ақша ағындары туралы қолда бар барлық ақпарат ескерілген, шарттар тобы бойынша (ii) белгібен пайда сомасы (шарттар бойынша сервистік айырма) оған қосылатын (егер құны міндettеме болып табылса) немесе одан шегерілетін (егер құны актив болып табылса) болашақ ақша ағындарының (шарттарды орындау жөніндегі ақша ағындары) келтірілген құны бойынша жүргізілуі тиіс. Сақтандырушылар сақтандыру өтемін беретін кезеңге және төуекелден босатылуына қарай сақтандыру шарттары тобынан пайданы көрсететін болады. Егер шарттар Қоры зиянды болып табылса немесе атанса, үйим дереу зиянды көрсететін болады. Қор осы стандартты кепілдік берілген өтемдерге қолдануды жоспарлауда және қазіргі уақытта жаңа стандарттың өзінің қаржылық есептілігіне әсерін бағалаудан өткізуде.

6 Жаңа есептік жағдайлар (жалғасы)

Төменде келтірілген стандарттар мен түсіндірмелер, Қор басшылығының үміттері бойынша, Қорға айтарлықтай ықпал етпейді:

- Қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне түзетулер (2018 жылғы 29 наурызда шығарылған және 2020 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Бизнесті анықтау - 3-ХҚЕС-на (IFRS) түзетулер (2018 жылғы 22 қазанда шығарылған және жылдық есептік кезеңнің басынан бастап сатып алынғандарға қатысты өрекет ететін 2020 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Маныздылықты анықтау - 1-ХҚЕС-на (IAS) және 8-ХҚЕС-на түзетулер (2018 жылғы 31 қазанда шығарылған және 2020 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- 10-ХҚЕС-на (IFRS) және 28-ХҚЕС-на (IAS) түзетулер – «Инвестор және оның қауымдастырылған үйімі немесе еншілес көсіпорны арасындағы мәмілелермен сату немесе активтерді құю» (2014 жылғы 11 қыркүйекте шығарылған және ХҚЕС бойынша Кеңеспен анықталатын күннен және осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

7 Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары

(қазақстанның мыйын тәнгемен)	2019ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
КРҰБ жинақ ақша шоттарындағы (депозиттердегі) ақша қаражаттары	38,808,833	24,753,606
Басқа банктердегі ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары	41,028	13,516
КРҰБ ағымдағы шоттарындағы ақша қаражаттары	12,169	10,263,211
Карточка шоттарындағы ақша қаражаттары	936	527
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттары баламалары жиыны	38,862,966	35,030,860

Күтілетін кредиттік зияндарды бағалау мақсаттары үшін ақша қаражаттары мен ақша қаражаттары баламаларының қалдықтары 1-кезеңге қосылған. Осы қалдықтар бойынша күтілетін кредиттік зияндар аздаған соманы құрайды, демек, Қор ақша қаражаттары мен оның баламалары үшін кредиттік зияндарға бағалау резервін құрмайды. Күтілетін кредиттік зияндарды бағалау тәсілі 20 Ескертпеде келтіріледі. Төмендегі кестеде 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттары мен ақша қаражаттары баламаларының кредиттік сапасының талдауы берілген. Қордың кредиттік төуекелді жіктеу жүйесінің сипаттамасы 20 Ескертпеде берілген.

(қазақстанның мыйын тәнгемен)	КРҰБ жинақ акша шот- тарындағы (депозиттер- дегі) ақша қаражаттары	КРҰБ ағымдағы шоттарын- дағы ақша қаражаттары	Басқа банктердегі ағымдағы шоттардағы акша қаражаттары	Карточка шоттарындағ ы ақша қаражаттары	Жиыны
Кредиттік рейтингі BBB-	38,808,833	12,169	-	-	38,821,002
Кредиттік рейтингі BB	-	-	41,028	697	41,725
Рейтингі жоқ	-	-	-	239	239

Кассадағы ақша қаражаттарын қоспағанда, ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары жиыны	38,808,833	12,169	41,028	936	38,862,966
--	------------	--------	--------	-----	------------

**«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

7 Ақша қаражаттары және ақша қаражаттының баламалары (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2018ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік тәуекел деңгейлерінің негізінде ақша қаражаттары пен оның баламалары қалдықтарының кредиттік сапасының талдауы берілген.

КРҰБ жинақ ақша шот- тарындағы (депозиттер- дегі) ақша қаражаттары (қазақстандық мың тенгемен)	КРҰБ ағымдағы шоттарын- дағы ақша қаражаттары	Басқа банктердегі ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары	Карточка шоттарындағ ы ақша қаражаттары	Жиыны
Кредиттік рейтингі BBB-	24,753,606	10,263,211	-	35,016,817
Кредиттік рейтингі BB	-	-	13,473	527 14,000
Рейтингі жоқ	-	-	43	- 43
Кассадағы ақша қаражаттарын қоспағанда, ақша қаражаттары және ақша қаражаттының баламалары жиыны	24,753,606	10,263,211	13,516	527 35,030,860

Кредиттік рейтинг Fitch (аталған рейтингтің бар болғанында) немесе Moody's және Standart & Poor's рейтингтік агенттіктеріне негізделген, олар Fitch рейтингтік шкаласы бойынша мәнге ең жақын эквивалентте айырбасталынады.

Ақша қаражаттары мен оның баламаларының сомасы қамсыздандырусыз.

Ақша қаражаттары мен оның баламаларының пайыздық мәлшерлемелерінің талдауы 20 Ескертпеде ашылған. Байланысты тараптармен жасалатын операциялар туралы ақпарат 25 Ескертпеде ашылған.

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

(қазақстандық мың тенгемен)	2019ж. 31 желтоқсан	2018ж. 31 желтоқсан
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	442,395,719	311,674,033
ХҚҰ облигациялары	159,406,415	107,344,842
Корпоративтік облигациялар	121,641,315	27,139,895
ҚРҰБ ноталары	84,581,109	202,246,990
АҚШ қазынашылық облигациялары	-	116,587,023
2019 ж. 31 желтоқсанға борыштық борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны (жиынтық төнгерімдік құны)	808,024,558	764,992,783
Күтілетін кредиттік зияндар резерві	(940,642)	(125,990)
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар жиыны (тенгерімдік құны)	807,083,916	764,866,793

(қазақстандық мың тенгемен)	2019ж. номиналды пайыздық мәлшерлеме, %	2019ж. номиналды пайыздық мәлшерлеме, %
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	3-10.42%	3-10.42%
ХҚҰ облигациялары	9.48-9.76%	8.15-8.3%
Корпоративтік облигациялар	9.5-11.5%	9.5-11.5%
ҚРҰБ ноталары	8.28-9.9%	7.9-8.7%
АҚШ қазынашылық облигациялары	2.54%	1.5-2.54%

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

2019 жылғы 31 желтоқсан мен 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша борыштық бағалы қағаздарға барлық инвестициялар кредиттік сапаның 1-кезеңіне жіктелген. 2019 және 2018 жок. кредиттік сапа кезеңдері арасында активтердің қозғалысы болмаған.

Төмендегі кестеде кредиттік тәуекел деңгейлері негізінде 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың кредиттік сапасының талдауы берілген. Қор пайдаланатын деңгейлер бойынша кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің және күтілетін кредиттік зияндарды бағалау, соның ішінде дефолтты және амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға сәйкес кредиттік тәуекелдің едөүір артуын анықтау тәсілінің сипаттамасы 20 Ескертпеде көлтіріледі.

Кредиттік рейтинг Fitch (atalған рейтингтің бар болғанында) немесе Moody's және Standart & Poor's рейтингтік агенттіктеріне негізделген, олар Fitch рейтингтік шкаласы бойынша мәнге ең жақын эквивалентте айырбасталынады.

Төмендегі кестеде 2019 ж. 31 желтоқсан мен 2018 ж. 31 желтоқсанның амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың тенгерімдік құны кредиттік тәуекелге максималды ұшырағыштықты көрсетеді.

	2019ж. 31 желтоқсан 1-кезең (12 айға ККЗ)	2018ж. 31 желтоқсан 1-кезең (12 айға ККЗ)
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары		
Кредиттік рейтингі BBB-	442,395,719	311,674,033
Жалпы тенгерімдік құны	442,395,719	311,674,033
Кредиттік зияндарға бағалау резервтері	-	-
Тенгерімдік құны	442,395,719	311,674,033
ХКҰ облигациялары		
Кредиттік рейтингі AAA-	159,406,415	107,344,842
Жалпы тенгерімдік құны	159,406,415	107,344,842
Кредиттік зияндарға бағалау резервтері	(124,337)	(83,729)
Тенгерімдік құны	159,282,078	107,261,113
Корпоративтік облигациялары		
Кредиттік рейтингі BBB+	27,673,642	10,731,597
Кредиттік рейтингі BBB-	10,482,917	13,279,673
Кредиттік рейтингі BB+	6,400,381	3,128,625
Кредиттік рейтингі BB-	77,084,375	-
Жалпы тенгерімдік құны	121,641,315	27,139,895
Кредиттік зияндарға бағалау резервтері	(816,305)	(42,261)
Тенгерімдік құны	120,825,010	27,097,634
КРҰБ ноталары		
Кредиттік рейтингі BBB-	84,581,109	202,246,990
Жалпы тенгерімдік құны	84,581,109	202,246,990
Кредиттік зияндарға бағалау резервтері	-	-
Тенгерімдік құны	84,581,109	202,246,990

**«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

8 Инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар (жалғасы)

	2019ж. 31 желтоқсан 1-кезең (12 айға ККЗ)	2018ж. 31 желтоқсан 1-кезең (12 айға ККЗ)
(қазақстанның мын тенгемен)		
АҚШ қазынашылық облигациялары		
Кредиттік рейтингі ААА	-	116,587,023
Жалпы теңгерімдік құны	-	116,587,023
Кредиттік зияндарға бағалау резервтері	-	-
Теңгерімдік құны	-	116,587,023
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар (жалпы теңгерімдік құны) жынысы	808,024,557	764,992,783
Кредиттік зияндарға бағалау резервтері	(940,642)	(125,990)
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар жынысы	807,083,915	764,866,793

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарда қамсыздандыруы жоқ.

9 Дебиторлық берешек

	2019 ж.	2018 ж.
(қазақстанның мын тенгемен)		
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер		
Күнтізбелік жарналар бойынша дебиторлық берешек	2,837,821	3,279,198
Агент банктар бойынша дебиторлық берешек	793,902	2,488,909
Өзге	721	8,407
Кредиттік зиянға арналған бағалау резервін шегергенде	(62,275)	(49,714)
Дебиторлық берешек жынысы	3,570,169	5,726,800

Дебиторлық берешек қүнтізбелік жарналар бойынша қатысушы-банкттерге қойылатын талап және Қор кепілдік берілген өтемдер бойынша төлеуді орындау мақсатында аударған сомалар бойынша агент банктеге қойылатын талаптар есебінен қалыптасқан.

9 Дебиторлық берешек (жалғасы)

Төмендегі кестеде өзге амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекел талдауы берілген. Төмендегі кестеде 2019 ж. 31 желтоқсанға өзге амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтердің тәнгерімдік құны Қордың осы активтер бойынша кредиттік тәуекелге максималды ұшырағыштығын көрсетеді.

	1-кезең (казақстандық мың тенге)	2-кезең (кредиттік тәуекел айтарлықтай артқаңдагы бүкіл мерзімге (12 айға ККЗ))	3-кезең (құнсыздандынған активтер бойынша бүкіл мерзімге ККЗ)	Жынысы
Күнтізбелік жарналар және агент банктар бойынша дебиторлық берешек				
- А тобы	1,260,409	-	-	1,260,409
- В тобы	1,555,881	-	-	1,555,881
- С тобы	735,703	-	-	735,703
- D тобы	22	79,708	-	79,730
Жалпы тәнгерімдік құны	3,552,015	79,708-	-	3,631,723
Кредиттік зияндарға бағалау резервтері	(33,541)	(28,013)	-	(61,554)
Тәнгерімдік құны	3,518,474	51,695	-	3,570,169
Өзге қаржылық активтер				
Өзге талаптар	-	-	721	721
Кредиттік зияндарға бағалау резервтері	-	-	(721)	(721)
Тәнгерімдік құны	-	-	-	-
Өзге қаржылық активтер жынысы	3,518,474	51,695	-	3,570,169

9 Дебиторлық берешек (жалғасы)

Төмендегі кестеде өзге амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекел талдауы берілген. Төмендегі кестеде 2018 ж. 31 желтоқсанға өзге амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтердің тәнгерімдік құны Қордың осы активтер бойынша кредиттік тәуекелге максималды ұшырағыштығын көрсетеді.

(қазақстандық мың теңгемен)	1-кезең (12 айға ККЗ)	2-кезең (кредиттік тәуекел айтарлықтай артқандагы бүкіл мерзімге ККЗ)	3-кезең (құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзімге ККЗ)	Жынысы
Күнтізбелік журналар және агент банктер бойынша дебиторлық берешек				
- А тобы	272,947	-	-	272,947
- В тобы	4,585,209	-	-	4,585,209
- С тобы	491,965	-	-	491,965
- D тобы	417,986	-	-	417,986
Жалпы тәнгерімдік құны	5,768,107	-	-	5,768,107
Кредиттік зияндарға бағалау резервтері	(47,663)	-	-	(47,663)
Тәнгерімдік құны	5,720,444	-	-	5,720,444
Өзге қаржылық активтер				
Өзге талаптар	6,356	-	2,051	8,407
Кредиттік зияндарға бағалау резервтері	-	-	(2,051)	(2,051)
Тәнгерімдік құны	6,356	-	-	6,356
Өзге қаржылық активтер жынысы	5,726,800	-	-	5,726,800

3-кезеңге жатқызылған өзге талаптар Қордан кепілдік берілген өтем алған банктердің салымшыларына қойылатын кінәрреттік талаптарды ішіне алады.

Тәуекел жіктелім топтары бойынша ақпарат 20 ескертпеде берілген.

**«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

10 Негізгі құралдар және материалдық емес активтер

(қазақстанның мың тенге) Ескер.	Кеңселік және компьютерлік жабдық	Барлық негізгі құралдар	Программалық қамтамаға лицензиялар	Жиыны
2018 жылғы 1 қаңтарға құны Жинақталған амортизация	80,694 43,597	80,694 43,597	62,155 52,593	142,849 96,190
2018 жылғы 1 қаңтарға тенгерімдік құны	37,097	37,097	9,562	46,659
Түсім Істен шығу Амортизациялық аударымдар	5,871 3 18	5,871 13,418	2,165 1,919	8,036 3 15,337
2018 жылғы 31 желтоқсанға тенгерімдік құны	29,547	29,547	9,808	39,355
2018 жылғы 31 желтоқсанға бастапқы құны Жинақталған амортизация	86,563 57,016	86,563 57,016	64,319 54,511	150,882 111,527
2018 жылғы 31 желтоқсанға тенгерімдік құны	29,547	29,547	9,808	39,355
Түсім Істен шығу Амортизациялық аударымдар	44,941 20,628 18	44,941 20,628 (9,799)	13,180 2,164 (9,799)	58,121 22,792 (7,697)
2019 жылғы 31 желтоқсанға тенгерімдік құны	63,659	63,659	18,722	82,381

11 Бағалау міндеттемелері

(қазақстанның мың тенге)	2019ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Кепілдік берілген етем бойынша бағалау міндеттемелері	33,162,428	55,963,528
Бағалау міндеттемелері жиыны	33,162,428	55,963,528

**«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

11 Багалау міндеттемелері (жалғасы)

Төменде 2019 және 2018 жок. бойы кепілдіктерге арналған резервтің өзгеруінің талдауы берілген, резервтердің үлғауы мәжбүрлеп таратылған «Астана Банкі» АҚ және «Эксимбанк Қазақстан» АҚ салымшыларына кепілдік берілген өтемді төлеудің басталымынан байланысты орын алды:

(қазақстандық мың теңгемен)	2019 ж.	2018 ж.
1 қаңтарға кепілдіктерге арналған резерв	55,963,528	20,517,849
<i>Бағалау міндеттемелері бойынша резервке аударымдарға əсер ететін өзгерістер</i>		
Тәуекел параметрлеріндегі өзгеріс	9,543,579	2,967,592
Тәуекелдің елеулі есі (1-кезеңнен 2-кезеңге көшу)	5,170,455	-
Дефолт оқиғасының басталуы (2-кезеңнен 3-кезеңге көшу)	-	52,346,251
Таратылуына байланысты салымшылар алдындағы міндеттемелерге көшу	-	(20,681,926)
Депозиттер бойынша кепілдік берілген өтем сомасының өзгерісі	-	813,762
Бір жылға пайда немесе зиян құрамында көрініс тапқан шығын жиыны	14,714,034	35,445,679
<i>Таратылуына байланысты салымшылар алдындағы міндеттемелерге көшу</i>	<i>(37,515,134)</i>	<i>-</i>
2019 жылғы 31 желтоқсанға кепілдіктерге арналған резерв	33,162,428	55,963,528

2019 ж. үшін Қордың кепілдік берілген міндеттемелері бойынша күтілетін кредиттік зияндар бойынша тәуекелдердің параметрлеріндегі өзгерістер келесі факторлармен түсіндіріледі:

- 1) қатысушы-банктің мәжбүрлеп таратылу жағдайында орны толтырылмайтын ресурстардың үлесінің (Loss Given Default – LGD) 48,82%-дан 78,45%-ға үлғауы.

Нақты үлғаудың себебі 2018 жылдың аяғында және 2019 жылдың басында мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімдерінің күшіне енгеннен кейін «Qazaq Banki» АҚ, «Эксимбанк Қазақстан» АҚ және «Астана Банкі» АҚ үш банктің салымшыларына кепілдік берілген өтемді төлеудің басталғанымен байланысты.

- 2) жоғарыда көрсетілген банктердің дефолтқа ұшырауы салдарынан негізгі және стресстік сценарилер үшін дефолт ықтималдығының жоғарылару;
- 3) банктердің қаржылық жағдайының нашарлауы салдарынан олардың тәменгі жіктелімдік санатқа көшуі (өтімділік деңгейінің тәмендеуі, жұмыс істемейтін қарыздардың үлесінің артуы және т.б.). Өткен кезеңмен салыстырғанда 6 банк бойынша тәменгі жіктелімдік санатқа көшу байқалады. Олардың ішінде 4 банк бойынша 1 санатқа көшу және 2 банк бойынша 2 мен одан астам санаттарға көшу байқалды.

12 Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер

Қордың өзге қаржылық міндеттемелері келесідей берілген:

(қазақстандық мың теңгемен)	2019 ж.	2018 ж.
Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер	1,327,982	8,001,574
Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер	1,327,982	8,001,574

**«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

12 Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер (жалғасы)

Банктердің кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер сомасы келесіден құралады:

Банк	31.12.2019 ж. Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша міндеттемелер сомасы	2019 ж. ішінде Төленген кепілдік берілген өтем
«Астана Банкі» АҚ	477,280	37,124,032
«ВалютТранзит Банк» АҚ	424,535	1,590
«Qazaq Banki» АҚ	225,831	7,695,370
«Delta Bank» АҚ	107,688	23,676
«Наурыз Банк Қазақстан» АҚ	91,001	-
«Эксимбанк Қазақстан» АҚ	1,463	256,883
«Казинвестбанк» АҚ	184	-
Жиыны	1,327,982	45,101,551

2018 жылы Қор «Астаны Банкі» АҚ, «Эксимбанк Қазақстан» АҚ салымшыларының алдындағы кепілдік берілген өтемдер бойынша міндеттемелерге қаржылық кепілдемелер бойынша резервті 37,515,134 мың теңгеге қалыптастырды, 2019 жылы аталған банктердің салымшыларының алдындағы кепілдік берілген өтемдер, аталған банктердің таратылуына байланысты, алдын ала қалыптастырылған резервтер мен ағымдағы кезең шығындары есебінен төленді. Аталған банктер бойынша міндеттемелер сомасы 37,854,994 мың теңгени құрады. Кепілдік берілген өтемдер 2 Ескертпеде көрсетілген агент банктер арқылы жүзеге асырылды.

13 Өзге міндеттемелер

Қордың өзге міндеттемелері келесідей берілген:

(қазақстандық мың теңгемен)	2019 ж.	2018 ж.
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын өзге қаржылық міндеттемелер		
Кредиторлық берешек	13,556	7,569
Өзге салықтық міндеттемелер	9,179	14,884
Ағымдағы салықтық міндеттемелер	-	1,237
Өзге қаржылық міндеттемелер жиыны	22,735	23,690
Өзге қаржылық емес міндеттемелер		
Банктердің артық төлемдер	119,072	1,382,929
Сыйақылар мен пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтер	111,158	49,873
Көрсетілген қызметтерге төлемақылар бойынша бағалау міндеттемесі	19,712	21,840
Өзге қаржылық емес міндеттемелер жиыны	249,942	1,454,642
Өзге міндеттемелер жиыны	272,677	1,478,332

Өзге активтер мен міндеттемелер қысқа мерзімді болып табылады.

14 Акционерлік капитал

2019 және 2018 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың жалғыз акционері Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі болып табылады.

(қазақстандық мың теңгемен)	Акциялар саны	Жарғылық капитал
2018 жылғы 31 желтоқсанға қарапайым акцияларды шығару	1,178,972	235,794,400
2019 жылғы 31 желтоқсанға	1,178,972	235,794,400

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың жарғылық капиталы жалпы сомасы 235,794,400 мың теңгеге әрқайсының номиналды құны 200 мың теңге болатын 1,178,972 қарапайым акцияны құрады. Шығарылған барлық қарапайым акциялар толығымен төленген. Барлық қарапайым акциялар әрбір акция бойынша бір дауыс құқығын береді.

Жарғыға сәйкес «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» акционерлік қоғамы коммерциялық емес үйім болып табылады. Қор пайданы дивидендтер ретінде бөлмейді, ал табыс резерв ретінде жинақталады (21 Ескертпе).

Эмиссиялық табыс капиталға енгізілген жарналардың шығарылған акциялардың номиналды құнынан асып кеткен сомасы болып табылады.

15 Пайыздық табыс және шығыс

(қазақстандық мың теңгемен)	2019 ж.	2018 ж.
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық табыс		
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	50,177,856	37,551,447
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын жинақ ақша шоттарындағы ақша қаражаттары	7,837,411	6,978,768
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық табыс	58,015,267	44,530,215
Өзге үқсас табыс	-	13,741
Өзге үқсас табыс жыныс	-	13,741
Пайыздық табыс жыныс	58,015,267	44,543,956
Пайыздық және өзге үқсас табыс жыныс	58,015,267	44,543,956
Таза пайыздық табыс	58,015,267	44,543,956

16 Қатысуши-банктердің жарналарынан таза табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім

(қазақстандық мың теңгемен)	2019 ж.	2018 ж.
Қатысуши-банктердің жарналарынан табыс	29,469,962	31,478,810
Мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім бойынша табыс	6,611,996	315,257
Тұрақсыздық айыбын есептеу	517	9,777
Қатысуши-банктердің жарналарынан таза табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім	36,082,475	31,803,844
Таратылған банктердің депозиторларына өтемдер бойынша кететін шығын	(908,027)	(20,681,926)
Қатысуши-банктердің жарналарынан таза табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім жиыны	35,174,448	11,121,918

2019 жылға қатысуши-банктердің жарналарының сомасы келесі өзгерістерге байланысты өткен жылмен салыстырғанда төмендеді:

- Қатысуши-банктер санының 26-дан 25-ке азауы;
- Қаржылық ахуалдың жақсаруы және, сәйкесінше, бірнеше қатысуши-банктер бойынша жарналар мөлшерлемесінің төмендеуі;

2019 жылы Қор мәжбүрлі таратылып жатқан банк «ВалютТранзит Банк» АҚ, олар бойынша кепілдік берілген өтемнің сомасы 5 миллион теңгеге дейін, сонымен қатар мәжбүрлі таратылып жатқан банктер «Казинвестбанк» АҚ, «Delta Bank» АҚ, «Qazaq banki» АҚ депозиторларына төлемдерді жүргізуді жалғастырды, сондай-ақ «Эксимбанк Қазақстан» АҚ мен «Астана Банкі» АҚ депозиторларына төлем жүргізу басталды. 2018 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасының заңымен қабылданған, кепілдік берілген өтемнің жиынтық сомасының 15 миллион теңгеге дейін үлғауы кепілдік берілген өтемдер бойынша шығындарға ықпалын тигізді.

2019 жылғы тарату комиссияларынан түскен түсімдер 6,611,639 мың теңгегіні құрады, оның ішінде «Qazaq Banki» АҚ - 1,280,000 мың теңге, «Астана Банкі» АҚ - 4,530,000 мың теңге, «Казинвестбанк» АҚ - 145 мың теңге, «Эксимбанк Қазақстан» АҚ - 258,346 мың теңге, «ВалютТранзит Банк» АҚ - 500,000 мың теңге, «Delta Bank» АҚ - 43,147 мың теңге.

17 Шетел валютасын қайта бағалаудан таза зиян/(таза пайда)

Бағам айырмасы Қордың Инвестициялық саясатына өзгеріс енгізумен байланысты, 2019 дылғы ақпанда сатылған АҚШ долларымен берілген қаржылық активтер бойынша пайда болған. Теріс бағам айырмасы 2019 ж. басынан АҚШ долларымен берілген қаржылық активтерді сатуға дейінгі мерзімде пайда болуы АҚШ доллары бағамының 384.2-ден 373.56-ға төмендеуіне байланысты. Осылайша, 2019 жылдың нәтижесі бойынша 1,874,674 мың теңгеге теріс бағам айырмасы орын алды.

18 Әкімшілік және өзге операциялық шығын

(қазақстандық мың теңгемен)	Ескер.	2019 ж.	2018 ж.
Қызметкерлерді ұстауга кететін шығын		574,679	379,091
Іс-салар және өкілдік шығындар		54,272	15,232
Шотты жүргізуге кететін шығын		51,608	50,515
Табыс салығынан басқа, салықтар		45,761	36,338
Байланыс қызметтері		29,466	7,657
Сенімгерлік басқару қызметтері		26,861	26,072
ҚҚБ комиссиялары және банк қызметі бойынша шығын		20,792	-
Аудиторлық және басқа көрсетілетін қызметтер		19,712	54,152
Ақпараттық-түсіндірмелік жұмыстар үшін шығын		14,681	30,299
Программалық қамтаманың және өзге материалдық емес активтердің амортизациясы	10	12,110	1,919
Өзге		11,833	19,874
Негізгі құралдар амортизациясы	10	10,828	13,418
Директорлар кеңесін ұстауга кететін шығын		10,775	9,000
Көлік қызметтері		10,623	7,556
Сақтандыру қызметтері		10,046	6,845
IT-инфрақұрылымды сүйемелдеу шығындары		9,387	-
Мүшелік жарналар		7,758	6,232
Операциялық жалдау бойынша шығын		6,248	2,694
Коммуналдық қызметтер		5,883	5,208
Күзет қызметтерімен байланысты шығын		977	330
Әкімшілік және өзге операциялық шығын жиыны		934,300	672,432

Қызметкерлерді ұстауга кететін шығын 48,801 мың теңге мөлшерінде (2018 ж.: 36,077 мың теңге) мемлекеттік зейнетақы қорына жарналарды ішіне алады.

19 Табыс салығы

(а) Табыс салығы бойынша шығын/(тиімділік) құрамбөліктегі

Бір жылға табыс немесе зиян құрамында көрініс тапқан табыс салығы бойынша шығындарға келесі құрамбөліктегі кіреді:

(қазақстандық мың теңгемен)	2019 ж.	2017 ж.
Табыс салығы бойынша ағымдағы шығын Кейнге қалдырылған салық	259,670 (11,009)	408,786 (4,997)
Бір жылға табыс салығы бойынша шығын	248,661	403,789

(б) Табыс салығы бойынша шығынды қолдануға келетін салық салу мәлшерлемесіне көбейтілген бухгалтерлік пайда сомасымен салыстыру

2019 жылы Қордың салық салынатын пайдасына қолданылатын табыс салығының ағымдағы мәлшерлемесі 20% құрайды (2018 ж.: 20%). Төменде теориялық салық шығындарын салық салу бойынша нақты шығындармен салыстыру берілген:

(қазақстандық мың теңгемен)	2019 ж.	2018 ж.
Салық салынғанға дейінгі пайда	74,618,051	39,732,716
Заңнамамен анықталған мәлшерлеме бойынша теориялық салықтық аударымдар (2019 ж.: 20%; 2018 ж.: 20%)	14,923,610	7,946,543
Салық мақсаттарында шегеруге/салық салынуға жатпайтын табыстың немесе шығынның салықтық өсерлері:		
- Қатысуыш-банктердің жарналарынан табыс және мәжбүрлел таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім	(7,216,495)	(6,360,769)
- Арнайы резерв активтерінен босатылған инвестициялық табыс	(8,113,356)	(5,771,292)
- Арнайы резерв активтері бойынша бағам айырмасынан босатылған табыс	-	(4,048,248)
- Мемлекеттік бағалы қағаздар мен листингтің ең жоғары және ең жоғарыдан кейінгі санаты бойынша бағалы қағаздар бойынша салық салынбайтын табыс	(3,010,467)	(2,601,423)
- Кредиттік зияндарға бағалау резервтері және бағалау міндеттемелері бойынша резерв	3,108,250	7,101,410
- Мәжбүрлел таратылған банктердің депозиторларына етеу бойынша шығын	181,605	4,136,385
- Арнайы резервтің бағам айырмасы бойынша шығын	374,335	-
- Өзге босатылған табыс	12,188	-
- Өзге салық салынатын базанды төмендетпейтін шығын	-	6,181
Бұрын танылмаған өзге кейнге қалдырылған салықтық активтерді тану	(11,009)	(4,998)
Бір жылға табыс салығы бойынша шығын	248,661	403,789

20 Қаржылық тәуекелдерді басқару

Кредиттік тәуекел

Қор қаржылық құралы бар операция тараптарының бірі шарт бойынша міндеттемелерді орындау салдарынан екінші тараптың қаржылық шығын шегүіне себеп болу тәуекелі болып табылатын кредиттік тәуекелге ұшырағыш.

20 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Тәуекелдерді басқару мақсаттары үшін кредиттік тәуекелді бағалау қурделі процес болып табылады және модельдердің пайдаланылуын талап етеді, ейткені тәуекел нарықтың жағдайларға, күтілетін ақша ағындарына байланысты және уақыт ете келе өзгереді. Активтер мен кепілдендіру шарттары қаржыны бойынша кредиттік тәуекелді бағалау дефолттың басталу ықтималдылығына, тиісті зияндылық коэффициенттеріне және контрагенттер арасында дефолттар корреляциясына қатысты қосымша бағалауларды талап етеді.

Кепілдік берілген міндеттемелер бойынша кредиттік тәуекелді бағалау

Тәуекел-жіктелім тобы сандық және сапалық индикаторлар талдауы негізінде тоқсан сайын айқындалады. Сандық индикаторларға мыналар жатады: капиталдың жеткіліктілігі, активтер сапасы, табыстылық және өтімділік. Сапалық индикаторларға қатысуши-банктің уәкілетті мемлекеттік орган орнатқан пруденциялдық және өзге сақталуы міндетті нормалар мен лимиттерді сақтауын сипаттайтын көрсеткіштер және қатысуши-банкке, оныңлаузымын адамдарына, ірі қатысушилар мен банктік холдингерге үәкілетті мемлекеттік орган қолданған санкциялардың және шектелген ықпал ету шараларының болуы жатады. Сандық және сапалық индикаторлардың магыналары оларға сәйкес келетін шектік балдарымен өзара қатысты. Шектік балдарға байланысты әр индикатор бойынша араптың бал есептеледі. Банктің жалпы балы араптың балдар қосындысы болып табылады. Жалпы балды есептеу нәтижелері бойынша қатысуши-банктің жіктелім тобы айқындалады. Әр жіктелім тобы үшін оған сәйкес келетін кредиттік тәуекел деңгейі айқындалады. Берілген жалпы балға байланысты қатысуши-банктер «A»-дан «D»-ға дейін 4 топқа жіктеледі. Тәуекел бейіні ең төмен қатысуши банктер «A» тобына, тәуекелдер деңгейі ең жогары және қаржылық ахуалы тұрақсыз банктер – «D» тобына жіктеледі. Сонымен қатар, банктер банк қызметінің кез-келген түріне лицензиясы тоқтатылғанда жиналған балдарға қарамастан, дефолттады «E» тобына, ал банк қызметіне лицензиядан айырылғанда – «F» дефолттың тобына жіктеледі. «A»-дан «D»-ға дейін топтарға жіктелген қатысуши-банктер 1-кезенге жатқызылады, ал «E» тобының қатысуши-банктері 2-кезенге жатқызылады. Дефолт ықтималдылығын бағалау үшін банктердің базалық және құйзелістік сценарийлер бойынша бір жіктелім тобынан екіншіге көшүлере аңдылады. Дефолттың қорытынды ықтималдылығы екі сценарийлер арасында кешу ықтималдылықтарының өлшемен қосындысы болып табылады. Сонымен қатар, Қор дефолттар мен макроКөрсеткіштер арасында корреляция бар болған жағдайда макроэкономикалық көрсеткіштердің қатысуши-банктің дефолт ықтималдылығына әсерін «Мертон-Васичек» моделінің көмегімен есептей алады.

1-кезенге жіктелген кепілдік берілген міндеттемелер бойынша күтілетін кредиттік зияндарды есептегендеге (қатысуши-банктің банктік операцияларды және өзге банктік қызметтің жүргізуге лицензиясын тоқтата түрү фактінің болмауы) қатысуши-банктің дефолттың басталу тәуекелі есеп беру кезеңінен бастап 12 ай ішінде бағаланады. 2-кезенге жіктелген кепілдік берілген міндеттемелер бойынша күтілетін кредиттік зияндарды есептегендеге (қатысуши-банктің банктік операцияларды және өзге банктік қызметтің жүргізуге лицензиясын тоқтата түрү туралы ҚҰБ қаулысы) дефолттың басталу тәуекелі дисконттауды есепкө ала отырып, қаржылық құралдың бүкіл өмірі бойы бағаланады. Күтілетін кредиттік зияндар шамасы қатысуши-банктің облигациялары жабылғанға дейін орташа өлшемделген табыстылық мөлшерлемесі ескеріле отырып, дисконтталады. Орташа өлшемделген табыстылық мөлшерлемесі тиісті табыстылық мөлшерлемесіне есеп беру күні қатысуши-банктің барлық шығарылған облигацияларының жалпы көлеміндегі қатысуши-банктің жеке облигацияны шығару көлемінің үлесі салмағын қолдану жолымен есептеледі. 3-кезенге жіктелген қаржылық құралдар үшін (қатысуши-банктің банктік операцияларды және өзге банктік қызметтің жүргізуге лицензиядан айыру туралы ҚҰБ қаулысы) дефолт ықтималдылығы 100% деп алынады.

Банктерді тарату барысында қалпына келтіруге жатпайтын құралдар үлестері депозиторларға кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша тарихи деректердің және банкті мәжбүрлел тарату барысында төленген қаржаттық қайтарулардың негізінде анықталады. Қор әр банк бойынша қалпына келтіруге жатпайтын құралдар үлесін орташалау жолымен қалпына келтіруге жатпайтын құралдардың жалпы деңгейін айқынрайтады.

Амортизацияланған құны бойынша және өзге жынытық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекелді бағалау

Қор амортизацияланған құны бойынша және өзге жынытық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдармен байланысты күтілетін кредиттік зияндарды бағалайды. Банктердегі бағалы қағаздарға және қаржаттық орналастырылған қаржылық активтерде халықаралық рейтингтік агенттіктердің сыртқы рейтингтері (Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard & Poor's) берілетін контрагенттердің қаржылық активтері бар.

20 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Қор дефолттың тарихи ықтималдылығы (PD) және Bloomberg жүйесінен алынған қаржылық құралдарды қалпына келтіру дәрежесі (PR) бойынша Fitch рейтингтік агенттігінен деректерді пайдалануды басым (негізгі) нұсқа етіп таңдады. Fitch Ratings-тен рейтинг болмаған жағдайда Қор Moody's және Standard & Poor's рейтингтік агенттіктерінің деректерін пайдаланады. Болжамдар негізінде Қор амортизацияланған құны бойынша және өзге жыныстық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдармен байланысты құтілетін кредиттік зияндарды бағалайды. Қор күтілетін кредиттік зияндарды бағалайды және әр есепті құні кредиттік зияндарға арналған бағалау резервтерін таниды. Күтілетін кредиттік зияндарды бағалайтын мыналарды көрсетеді: (i) ықтимал нәтижелер ауқымын бағалау жолымен анықталған алдын ала алынбаған және ықтималдылықты ескерумен өлшемделген соманы, (ii) ақшаның уақытша құнын және (iii) артық шығынсыз және құш салусыз есепті құні қолжетімді өткен оқигалар, ағымдағы жағдайлар және болжанатын болашақ экономикалық жағдайлар туралы негізідә және расталатын ақпараттың барлығын.

BBB- кредиттік рейтингіндегі ҚР Қаржы министрлігінің облигациялары және ҚР Ұлттық Банк ноталары бойынша күтілетін кредиттік зияндарды есептеу кезінде, төуелсіз рейтингке ие эмитенттер үшін белгіленген, «AAA» - «BB+» санатындағы дефолт ықтималдығы 0 тең PD қолданады.

Әр есепті қунға жағдай бойынша Қор бастапқы тану сәтінен бастап қаржылық құралдар үшін кредиттік тәуекелдің өзгеруінің маңыздылығын бағалайды және оларды кредиттік тәуекел деңгейіне байланысты белгілі бір топтарға жіктеді.

1-кезенге бастапқы танылғанда кредиттік тәуекелі тәмен болған және тәуекелі сатып алған сәттен бастап айтартықтай артпаған (тану сәтінде кредиттік-құнсыздандандарды қоспағанда) қаржылық құралдар жіктеледі.

2-кезенге бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелінің айтартықтай артқаны анықталған қаржылық құралдар жіктеледі. Кредиттік тәуекелдің артуы көшу өлшемшарттарына сәйкес әр қаржылық құрал үшін жеке анықталатын болады.

3-кезенге осындағы қаржылық құрал бойынша есептік болашақ ақша ағындарына көрі өсер өткен бір немесе бірнеше құнсыздану оқиғасы анықталған қаржылық құралдар жіктеледі. Сонымен қатар, бұл «CC» және одан тәмен кредиттік рейтинг берілген қаржылық құралдар.

Банктердегі бағалы қағаздар мен қаражат қоржынында халықаралық рейтингтік агенттіктердің сыртқы рейтингтері (Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard & Poor's) берілетін контрагенттердің қаржылық құралдары бар.

Сыртқы рейтингтер кешігуші өлшемшарт болып табылады, себебі ол агенттік соғыр рет рейтингті жақартқаннан кейін болып кеткен оқиғаларды немесе алынған маңызды ақпаратты көрсетпейді. Демек, Қор екі және одан көп рейтингтік агенттікten рейтинг берілгенде ең соғыр жарияланған рейтингті пайдаланатын болады.

Бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің айтартықтай арту өлшемшарттары (сандық және сапалық):

- Бастапқы бағалағанда BBB/Baa2/BBB – S&P немесе Moody's немесе Fitch және одан жоғары рейтингі бар қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелдің айтартықтай артуы болып қаржылық активтің/бағалы қағаздар контрагенттінің/эмитенттінің рейтингісінің екі сатыға және одан көп төмендеуі танылады;
- Бастапқы бағалағанда BBB/Baa2/BBB – S&P немесе Moody's немесе Fitch рейтингі бар қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелдің айтартықтай артуы болып қаржылық активтің/бағалы қағаздар контрагенттінің/эмитенттінің рейтингісінің бір сатыға төмендеуі танылады;
- Техникалық мерзімін өткізіп алуладарды қоспағанда, 1 күннен көпке есептелген купонды төлеу мерзімін өткізіп алу.

Қаржылық құралдардың құнсыздануының келесі өлшемшарттары (сандық және сапалық) бар:

- Есепті қуні рейтингі CC және одан тәмен қаржылық мекемелер;
- Рұқсат етілген" мерзімін өткізу мерзімінен кейін купонды/есептелген сыйақыны және/немесе негізгі борышты төлеу мерзімін 90 күннен әрі қарай кешіктіру (купон үшін 5 күннен аса).

20 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Қаржылық актив немесе сол бойынша эмитент мемлекеттік емес үйім болып табылатын бағалық қағаздар контрагенті/эмитенті бойынша рейтинг болмағанда PD (Probability of Default) көрсеткішінің есебі оның бас үйымының рейтингін, сондай-ақ олар бойынша болжамды (Rating Outlook) немесе кредиттік құнсыздану белгілері сәйкес келетін (кредиттік тәуекел деңгейі, өтеу тәсілі, кредит мерзімі және сыйақы мөлшерлемелері, географиялық орналасқан жерінің ұқсастығы және т.б.) байланысты, ұқсас үйім рейтингін пайдалануға негізделген.

Контрагентке сыртқы кредиттік рейтинг болмаған және рейтингті баламалы әдіспен анықтау мүмкін болмаған жағдайда Bloomberg Default Risk («DRSK») функциясын немесе DRSK ұқсас құралдарын пайдаланумен провизияларды есептеуге жеке тәсіл қолданылады. Осы функция оның қаржылық есептілік деректеріне негізделе және қаржылық коэффициенттерді басшылыққа ала отырып, PD анықтауға мүмкіндік береді. «DRSK» функциясы компанияның негізгі қаржылық көрсеткіштерін «Bloomberg» жүйесінен алғанда сала бойынша орташа тарихи көрсеткіштермен салыстырады және ұқсас тарихи салалық деректер негізінде үйім бойынша дефолт ықтималдылығын (PD) көрсетеді.

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ кепілдік берілген өтемді төлеумен байланысты шартты міндеттемелерді жабуға арналған резервін есепте әдістемелеріне» сәйкес базалық мәндерді беру процесі, онда қатысушы-банктерді бағалау үшін жинақтау балдары мен қатысушы-банктер топтарының жіктелімі негізінде анықталған Қордың ішкі рейтингтері қолданылады.

Кредиттік тәуекелдің максималды мөлшері

Қордың кредиттік тәуекелінің максималды мөлшері нақты активтерге тән жеке тәуекелдерге және жалпы нарықтық тәуекелдерге байланысты айтарлықтай құбылып тұруы мүмкін.

Келесі кестеде теңгерімдік қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекелдің максималды мөлшері берілген. Қаржылық жағдай туралы есепте көрініс табатын қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелдің максималды мөлшері қандай да болмасын есепке алулар мен қамсыздандыруды ескеруіз осы активтердің теңгерімдік құнына тән.

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
<i>(қазақстандық мың тенге)</i>		
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	38,862,967	35,030,860
Инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар	807,083,915	764,866,793
Дебиторлық берешек	3,570,168	5,726,800

Қаржылық активтердің кредиттік рейтингтері

Қаржылық активтер халықаралық танылған рейтингтік агенттіктер берген ағымдағы кредиттік рейтингтер ескеріле отырып, жіктеледі. Ең жоғары ықтимал рейтинг – AAA. Қаржылық активтердің инвестициялық деңгейі AAA-дан BBB- дейінгі рейтингтерге сәйкес келеді. Рейтингі BBB- тәмен қаржылық активтер алып-сатарлық деңгейге жатады.

Қордың қаржылық активтерінің кредиттік рейтингтері 7-, 8- және 9 Ескертпелерде ашылған.

Нарықтық тәуекел

Қор нарықтағы жалпы және ерекше өзгерістерге ұшырағыш валюталық және пайыздық құралдар бойынша ашық жайғасымдармен байланысты нарықтық тәуекелге ұшырағыш. Басшылық қабылданатын тәуекел деңгейіне қатысты лимиттерді орнатады және олардың күн сайын сақталуын қадағалайды. Алайда осы тәсілді қолдану нарықта маңыздырақ өзгерістер болған жағдайда осы лимиттерден артық зияндардың бетін қайтара алмайды.

Валюталық тәуекел

Басшылық валюталар бөлігінде қабылданатын тәуекел деңгейіне қатысты лимиттер орнатады және олардың тоқсан сайын сақталуын қадағалайды.

20 Қаржылық төуекелдерді басқару (жалғасы)

2018 жылғы қазанда Қор Инвестициялық стратегияға, атап айтқанда, инвестициялауға рұқсат берілген қаржылық құралдар тізбесінен шетел валютасында номинацияланған қаржылық құралдарын алып тастауға қатысты өзгеріс енгізді. Осы өзгерістер арнайы резервтің активтер қоржының кепілдікті өтемді төлеуге арналғанымен байланысты. Қор кепілдік берілген өтемді үлттық валютамен – теңгемен төлейді. Бұл ретте шетел валютасымен номинацияланған депозиттер бойынша кепілдік 5 миллион теңгеге дейінгі мөлшерде теңгемен төленеді. АҚШ долларының теңгеге шақындағы бағамының жоғарылауы Қор міндеттемелерінің мөлшеріне әсер етпейді. Тәжірибе көрсетіп отырығандай, банктің қаржылық ахуалы нашарлаған жағдайда салымшылар депозиттерді шетел валютасынан үлттық валютага аударады, өйткені үлттық валютамен орналастырылған депозиттер бойынша кепілдік 15 миллион теңгени құрайды.

Сонымен қатар шетел валютасымен номинацияланған бағалы қағаздар бойынша табыстылық 1-1,5% құраса, теңгемен орналастырылған бағалы қағаздар бойынша табыстылық 10%-ға дейін құрайды.

Қор активтерін инвестициялаудың негізгі принциптері мыналар: активтердің бүтіндігін қамтамасыз ету, Қор активтерінің жоғалу төуекелдерін тәмендешту, инвестициялардың табыстылығын арттыру.

Жаңа инвестициялық стратегияның басымдықтары:

- Қор қаражатының (меншікті активтер мен арнайы резерв) 100% бүтіндігін қамтамасыз ету;
- Өтемді төлеуге арналған Қор активтері жоғары өтімді қысқа мерзімді қаржылық құралдармен (депозиттер, көрініс, ақша қаражаттары) қамтамасыз етіледі;
- Қордың арнайы резерв қоржынынан валюталық төуекелді алып тастау (шетел валютасымен ғана орналастырылған инвестициялар);
- Жалпы қоржын бойынша жаңа инвестициялық стратегияға сәйкес жоғарырақ табыстылық.

Тәмендегі кестеде есепті кезең аяғындағы жағдай бойынша валюталық төуекелдің жалпы талдауы берілген.

	2019ж. 31 желтоқсанға			2018 ж. 31 желтоқсанға		
	Қазақстан тенгесі	АҚШ доллары	Барлығы	Қазақстан тенгесі	АҚШ доллары	Жиыны
Қаржылық активтер						
Ақша қаражаттары және оның баламалары	38,862,700	267	38,862,967	35,030,612	248	35,030,860
Инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар	807,083,915	-	807,083,915	648,279,770	116,587,023	764,866,793
Дебиторлық берешек	3,570,168		3,570,168	5,726,800	-	5,726,800
Қаржылық активтер жиыны	849,516,783	267	849,517,050	689,037,182	116,587,271	805,624,453
Қаржылық міндеттемелер						
Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар						
алдындағы міндеттемелер	1,327,982	-	1,327,982	8,001,574	-	8,001,574
Өзге қаржылық міндеттемелер	13,556	-	13,556	7,569	-	7,569
Қаржылық міндеттемелер жиыны	1,341,538	-	1,341,538	8,009,143	-	8,009,143
Ашық теңгерімдік жайғасым	848,175,245	267	848,175,512	681,028,039	116,587,271	797,615,310

20 Қаржылық төуекелдерді басқару (жалғасы)

Темендеңі кестеде барлық қалған айнымалы сипаттамалар өзгеріссіз қалғандығы функционалдық валюта үшін есепті кезең соңына пайдаланылатын айырбас бағамдардың ықтимал өзгерістері нәтижесінде қаржылық нәтиже мен меншікті капитал өзгерісі берілген.

(қазақстандық мың теңгемен)	2019ж. 31 желтоқсанға		2018 ж. 31 желтоқсанға	
	Пайдаға немесе зиянға әсері	Меншікті капиталға әсері	Пайдаға немесе зиянға әсері	Меншікті капиталға әсері
АҚШ долларының 20 %-ға күшеюі (2017 ж.: 30 %-ға күшеюі)	-	-	23,317,405	23,317,405
АҚШ долларының 20 %-ға әлсіреуі (2017 ж.: 30 %-ға әлсіреуі)	-	-	(23,317,405)	(23,317,405)

Төуекел Қордың функционалдық валютасынан басқа, валюталардағы монетарлық қалдықтар үшін ғана есептелген.

Пайыздық төуекел

Пайыздық төуекел – бұл әділ құнның немесе қаржылық құрал бойынша ақша қаражаттарының болашақ ағындарының нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне байланысты құбылып отыру төуекелі.

Қор нарықтық пайыздық мөлшерлемелер құбылуарының оның қаржылық ахуалына және ақша ағындарына әсерімен байланысты төуекелді өзіне қабылдайды. Мұндай құбылуар пайыздық айырма деңгейін арттыруы мүмкін, алайда пайыздық мөлшерлемелер кенет өзгерген жағдайда пайыздық айырма төмендеуі немесе зияндардың пайда болуына әкелуі мүмкін. Басшылық пайыздық мөлшерлемелердің қолдануға келетін сәйкесіздік деңгейіне қатысты лимиттер орнатады және жүйелі түрде орнатылған лимиттердің сақталуын қадағалайды.

Қор жүйелі түрде депозиттер, РЕПО операциялары бойынша пайыздық мөлшерлемелер өзгерісін және мемлекеттік бағалы қағаздар табыстылығы қысықтарының өзгерісін талдау нәтижелерін пайдалана отырып, пайыздық төуекел мониторингін жүзеге асырады.

Қазіргі уақытта Қор басшылығының пайыздық мөлшерлеме төуекелін шектеу тәсілінің мәні Еуропа қайта құру және даму банкінің сыйақы мөлшерлемесі құбылмалы және номиналды құны 105,000,000 мың теңгемен құрайтын бағалы қағаздарын қоспағанда, сыйақысы бесінші деңгейде мемлекеттік қаржылық құралдарға инвестициялауда. Сыйақы мөлшерлемесі құбылмалы қаржылық құралдар үлесі қаржылық құралдардың жалпы қоржынында жиырма пайыздан төмен құрайды.

Пайданың немесе зиянның және капиталдың (салықтарды шегергенде) пайыздық мөлшерлемелердің өзгерісіне сезімталдығының талдауы төменде берілген (теңгемен номинацияланған құралдар бойынша +/- 3%):

	2019 жылғы 31 желтоқсан		2018 жылғы 31 желтоқсан	
	Пайыз мөлшерлемесі +3%	Пайыз мөлшерлемесі -3%	Пайыз мөлшерлемесі +3%	Пайыз мөлшерлемесі -3%
Бағалы қағаздар:				
Пайда мен зиянға таза әсері	455,586	(455,586)	3,147,532	(3,147,532)
Капиталға таза әсері	455,586	(455,586)	3,147,532	(3,147,532)

20 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі көбінесе сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруін мониторингілеу жолымен басқарылады. Негізгі қаржылық құралдар бойынша сыйақы мөлшерлемелерін қайта қару мерзімдеріне қатысты қысқаша ақпарат келесідей жолмен берілуі тиіс:

(қазақстандық мың теңгемен)	Талап етілгенше және 1 айға дейінгі	1-ден 6 айға дейінгі			1 жыл және одан жоғары	Тәңгерімдік құны
		6-дан 12 айға дейінгі				
2019 жылғы 31 желтоқсан						
Ақша қаражаттары және оның баламалары	38,862,967	-	-	-	-	38,862,967
Инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар	11,438,093	84,452,256	10,880,556	700,313,010	807,083,915	
Қаржылық активтер жынысы	50,301,060	84,452,256	10,880,556	700,313,010	845,946,882	
Қаржылық міндеттемелер жынысы	1,341,122	-	-	-	-	1,341,122
2019 жылғы 31 желтоқсанға пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық						
	48,959,938	84,452,256	10,880,556	700,313,010	844,605,760	
2018 жылғы 31 желтоқсан						
Ақша қаражаттары және оның баламалары	35,030,860	-	-	-	-	35,030,860
Борыштық инвестициялық бағалы қағаздар	147,392,465	89,645,243	143,045,727	384,783,358	764,866,793	
Қаржылық активтер жынысы	182,423,325	89,645,243	143,045,727	384,783,358	799,897,653	
Қаржылық міндеттемелер жынысы	8,009,143	-	-	-	-	8,009,143
2018 жылғы 31 желтоқсанға пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық						
	174,414,182	89,645,243	143,045,727	384,783,358	791,888,510	

**«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

20 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Географиялық тәуекелдің шоғырлануы

Активтер, міндеттемелер және кредиттік сипаттағы міндеттемелер контрагенттің орналасқан еліне сәйкес жіктелген. Төменде 2019 жылғы 31 желтоқсан мен 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың қаржылық активтері мен міндеттемелерінің географиялық шоғырлануының талдауы берілген:

(қазақстандық мың тенгеғемен)	Қазақстан	АҚШ	ХКҰ	2019 ж. 31 желтоқсанға жиыны
Қаржылық активтер				
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	38,862,967	-	-	38,862,967
Инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар	620,142,724	-	186,941,191	807,083,915
Дебиторлық берешек	3,570,168	-	-	3,570,168
Қаржылық активтер жиыны	662,575,859	-	186,941,191	849,517,050
Қаржылық міндеттемелер жиыны	1,341,122	-	-	1,341,122
Тенгерімдік қаржылық құралдар бойынша таза жайғасым	661,234,737	-	186,941,191	848,175,928
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	-	-	-	-
(қазақстандық мың тенгеғемен)	Қазақстан	АҚШ	ХКҰ	2018 ж. 31 желтоқсанға жиыны
Қаржылық активтер				
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	35,030,860	-	-	35,030,860
Сатуға арналған қолданыстағы инвестициялық бағалы қағаздар	541,018,657	116,587,023	107,261,113	764,866,793
Өзге қаржылық активтер	5,726,800	-	-	5,726,800
Қаржылық активтер жиыны	581,776,317	116,587,023	107,261,113	805,624,453
Қаржылық міндеттемелер жиыны	8,009,143	-	-	8,009,143
Тенгерімдік қаржылық құралдар бойынша таза жайғасым	573,767,174	116,587,023	107,261,113	797,615,310
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	-	-	-	-

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл, есебі ақша қаражаттарымен немесе басқа қаржылық активтермен жүргізілетін қаржылық міндеттемелермен байланысты міндеттерді орындағанда Қорда қындықтардың туындау тәуекелі. Өтімділік тәуекелі қаржылық активті оның әділ құнына жақын бағамен дереу сатудың мүмкін болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін. Қор өтімді қаражатқа сұранысты жүйелі түрде аңдып отырады және басшылық кез-келген басталатын міндеттемелерді орындауға жеткілікті қөлемде қаражаттың болуын қамтамасыз етеді.

Депозиторлар алдындағы міндеттемелерді өтеу үшін кепілдік берілген депозиттер бойынша жарналардың арнайы резервінің жеткілікті деңгейін ұстап тұру өтімділік тәуекелін басқарудың негізгі міндеті болып табылады. Арнайы резервтің қажетті деңгейі Қордың ішкі құжаттарына сәйкес есептеледі. Арнайы резервтің қалыптасуының негізгі көзі кепілдендіру жүйесінің қатысушы-банктерінің міндетті жарналары болып табылады.

**«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

20 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімдері бойынша қаржылық құралдардың талдауы берілген. Өтімділік тәуекелінің және пайыздық тәуекелдің әрі қарайғы талдауы 7-ХҚЕС-на сәйкес төмендегі кестелерде берілген. Кестелерде көрсетілген сомалар қаржылық жағдай туралы есептегі сомалардан ерекшеленеді, себебі осы ашып көрсету Қор тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісіне сәйкес әлі танымаған төлемдер мерзімдеріне сәйкес (пайыздық төлемдерді қоса) төленуі тиіс қаржылық активтер мен міндеттемелердің келісімшарттың сомаларын ішіне алады.

Талап етілгенше және (қазақстандық мың тенге) менен	1-ден 6 дайнгі айға дейінгі			6-дан 12 дайнгі айға дейінгі			12 айдан 5 жылға дейінгі			5 жылдан жоғары	Жиыны
	1 айға дайнгі	1-ден 6 дайнгі	6-дан 12 дайнгі	12 айдан 5 жылға дейінгі							
Активтер											
Ақша қаржаттары және акша қаржаттарының баламалары	38,862,967	-	-	-	-	-	-	-	-	38,862,967	
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	17,219,492	118,491,291	28,866,674	488,426,775	607,570,620	1,260,574,852	-	-	-	3,570,168	
Дебиторлық берешек	3,570,168	-	-	-	-	-	-	-	-	3,570,168	
Жиыны	59,652,627	118,491,291	28,866,674	488,426,775	607,570,620	1,303,007,987					
МІНДЕТТЕМЕЛЕР											
Өзге қаржылық міндеттемелер	1,341,122	-	-	-	-	-	-	-	-	1,341,122	
Барлық қаржылық міндеттемелер бойынша ықтимал болашақ төлемдер	1,341,122	-	-	-	-	-	-	-	-	1,341,122	
Қаржылық құралдар бойынша өтімділік алшақтығы	58,311,505	118,491,291	28,866,674	488,426,775	607,570,620	1,301,666,865					

20 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Теменде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімдері бойынша қаржылық құралдар талдауы берілген:

	Талап етілгенше және 1 айга дейінгі (қазақстандық мың тәңгемен)	1-ден 6 айға дейінгі		6-дан 12 айға дейінгі		12 айдан 5 жылға дейінгі		5 жылдан жоғары	Жиыны
Активтер									
Ақша қаржаттары және ақша қаржаттарының баламалары	35,030,860								35,030,860
Сатуға арналған қолданыстағы инвестициялық бағалы қағаздар	107,999,361	101,996,607	84,873,664	290,253,331	264,889,945	850,012,908			
Дебиторлық берешек	5,726,800	-	-	-	-	-			5,726,800
Жиыны	148,757,021	101,996,607	84,873,664	290,253,331	264,889,945	850,012,908			890,770,568
МІНДЕТТЕМЕЛЕР									
Өзге қаржылық міндеттемелер	8,009,143								8,009,143
Барлық қаржылық міндеттемелер бойынша ықтимал болашақ төлемдер	8,009,143								8,009,143
Қаржылық құралдар бойынша өтімділік алшақтығы	140,747,878	101,996,607	84,873,664	290,253,331	264,889,945	882,761,425			

21 Капиталды басқару

Қордың жарияланған және шығарылған (төленген) жарғылық капиталын өзгерту (көбейту немесе азайту) Қазақстан Республикасының заңнамасына және Қор Жарғысына сәйкес жүргізіледі.

Резервтік капитал бөлінбеген таза табыс есебінен Қордың жарияланған жарғылық капиталынан кемінде бір пайыз мөлшерінде қалыптасады және Қор Акционерінің шешімімен анықталған төртіншіде Қор қызметімен байланысты зиянды өтеуге ғана пайдаланылады.

Жарғылық капитал мөлшері көбейгенде, сондай-ақ әр қаржы жылы аяғында қаржылық есеп деректерін акциялар ұстаушылары тізілімінен үзінді көшірмемен салыстыру жүргізіледі.

Қорда капиталды басқару бойынша заңнамалық міндеттемелері жоқ, капиталды басқару саласындағы Қордың негізгі мақсаты оның оңтайлы құрылымын қолдау мақсатында үздіксіз қызметті жалғастыру мүмкіндігін қамтамасыз ету және қаржылық жүйе тұрақтылығын қамтамасыз ету, депозиттерге міндетті кепілдік беруді жүзеге асыру болып табылады.

«Қазақстан Республикасының екінші деңгейлі банктарінде орналасырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы» Қазақстан Республикасы Заңына сәйкес Қордың арнайы резервінің мақсатты мөлшері депозиттерге міндетті кепілдік беру жүйесінің қатысушы банктаріндегі барлық кепілдік берілетін депозиттер сомасынан кемінде 5% құрайды.

21 Капиталды басқару (жалғасы)

2019 және 2018 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капиталдың 70%-ын есепке алусыз арнайы резервтің нақты мөлшері қатысушы банктердегі кепілдік берілетін депозиттердің жиынтық сомасынан, сәйкесінше, 500,764,758 мың теңгені немесе 5.4%-ды және 495,014,899 мың теңгені немесе 5.6%-ды құрайды.

(қазақстандық мың теңгемен)	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Депозиттерге кепілдік беру жүйесінің қатысушы-банктерінің күнтізбелік жарналары	242,868,293	251,306,310
Мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясы өтейтін сома	17,359,058	10,746,523
Депозиттерге кепілдік беру жүйесінің қатысушы банктеріне төленген өсімпүл, айылпүл	50,099	49,582
Заңға сәйкес меншікті қаражат есебінен резерв қалыптастыру	55,600,000	55,600,000
Арнайы резервті қалыптастыруға жатқызылған Қордың таза табысы	184,887,308	177,312,484
Жарғылық капиталдың 70%-ын есепке алусыз арнайы өтем резерві жиыны	500,764,758	495,014,899

2019 жылғы 31 желтоқсан мен 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капиталдың 70%-ын есепке алумен арнайы резервтің нақты мөлшері қатысушы банктердегі кепілдік берілетін депозиттердің жиынтық сомасынан, сәйкесінше, 610,220,838 мың теңгені немесе 6.6%-ды және 604,470,979 мың теңгені немесе 6.9%-ды құрайды.

Осылайша, 2019 жылғы 31 желтоқсан мен 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капиталдың 70%-ын есепке алусыз да Заңның арнайы резервтің мақсатты деңгейі туралы талабы орындалып отыр, ал жарғылық капиталдың 70%-ын есепке алумен арнайы резервтің нақты деңгейі Әдістемеге сәйкес арнайы резервтің бекітілген деңгейлерінен асып отыр.

(қазақстандық мың теңгемен)	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Депозиттерге кепілдік беру жүйесінің қатысушы-банктерінің күнтізбелік жарналары	242,868,293	251,306,310
Мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясы өтейтін сома	17,359,058	10,746,523
Депозиттерге кепілдік беру жүйесінің қатысушы банктеріне төленген өсімпүл, айылпүл	50,099	49,582
Заңға сәйкес меншікті қаражат есебінен резерв қалыптастыру	165,056,080	165,056,080
Арнайы резервті қалыптастыруға жатқызылған Қордың таза табысы	184,887,308	177,312,484
Жарғылық капиталдың 70%-ын есепке алғандағы арнайы өтем резерві жиыны	610,220,838	604,470,979

Қатысушы-банктердің күнтізбелік жарналарының сараланған мөлшерлемелерін есептеу әдістемесі тәуекел индикаторлары едәуір жоғары болатын қатысушы-банктер бойынша күнтізбелік жарналардың жоғарырақ мөлшерлемелерін қолданысқа келтіре отырып, тәуекел айнымалысына негізделген.

21 Капиталды басқару (жалғасы)

Төменде 2019 және 2018 жылдар үшін арнайы резервтегі өзгерістер көрсетілген:

(қазақстандық мың тенге мен)

31.12.2018 жылға	495,014,899
-------------------------	--------------------

Депозиттерге кепілдік беру жүйесінің қатысуышы-банктерінің күнтізбелік жарналары	29,469,963
Мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясы өтейтін сома	6,611,996
Депозиттерге кепілдік беру жүйесінің қатысуышы банктеріне төленген өсімпүл, айыппүл	517
Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы занға сәйкес меншікті қаражаттар есебінен резервті қалыптастыру	-
Арнайы резервті қалыптастыруға жатқызылған Қордың таза табысы	7,574,824
Кепілдік берілген өтемді төлеу	(37,907,441)

31.12.2019 жылға	500,764,758
-------------------------	--------------------

(қазақстандық мың тенге мен)

31.12.2017 жылға	459,135,686
-------------------------	--------------------

Депозиттерге кепілдік беру жүйесінің қатысуышы-банктерінің күнтізбелік жарналары	31,478,810
Мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясы өтейтін сома	315,257
Депозиттерге кепілдік беру жүйесінің қатысуышы банктеріне төленген өсімпүл, айыппүл	9,777
Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы занға сәйкес меншікті қаражаттар есебінен резервті қалыптастыру	-
Арнайы резервті қалыптастыруға жатқызылған Қордың таза табысы	24,757,295
Кепілдік берілген өтемді төлеу	(20,681,926)

31.12.2018 жылға	495,014,899
-------------------------	--------------------

Қордың жылдық қаржылық есебін бекіткеннен кейін таза табыс арнайы резервке аударылады.

22 Шартты міндеттемелер

Салық міндеттемелері. Қазақстан Республикасының Салық заңнамасы Қордың операциялары мен қызметіне байланысты қолдануларға әр түрлі түсіндірулерге болжамның орын алуы мүмкін. Осыған орай, Қор басшылығымен анықталған салықтық позиция, және салық позициясы негізделетін ресми құжаттамалар, салық органдары тарапынан дауға алынуы ықтимал. Салық тексерулері, тексеру жүргізу туралы шешім қабылдаған жылдың алдындағы бес күнтізбелік жылды қамтуы мүмкін. Дара жағдайларда тексерулер одан үзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қаржы есептілігінде көрсетілген салықтарды анықтау барысындағы Қор Басшылығының пайымдаулары негізделген болып табылады.

Соттың істі қарauлары. 2019 жылғы 31 желтоқсан мен 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор талапкер немесе жауапкер ретінде соттың істі қарauларына қатыспаган.

22 Шартты міндеттемелер (жалғасы)

2018 жылғы 31 желтоқсанға операциялық жалдау бойынша міндеттемелер. Қорда операциялық жалдауда ғимарат пен автокөлік бар. Жалдау, көбінесе, бастапқы кезеңге бір жылға аталмыш кезең өтісімен жалдауды ұзарту мүмкіндігімен рәсімделеді. Жалдау төлемдері әдette нарықтық жалдау шарттарын көрсету үшін жыл сайын көбейтіліп отырады. Жалдау шартты жалдауды ішіне алмайды.

23 Әділ құн туралы ақпаратты ашу

Әділ құнды бағалау нәтижелері келесідей жолмен әділ құн иерархиясы деңгейлері бойынша талданып, бөлінеді: (i) 1-денгейге ұқсас активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы белгіленетін (түзетілмейтін) бағалар бойынша бағалаулар жатады, (ii) 2-денгейге – барлық пайдаланылған елеулі бастапқы деректер тұра немесе жанама актив не міндеттеме үшін байқалатын болып табылатын бағалау моделдері көмегімен алынғандар жатады (яғни, мысалға, бағалар негізінде алынғандар), және (iii) байқалатын нарықтық деректерге негізделмеген (яғни байқалмайтын бастапқы деректерге негізделген) бағалаулар болып табылатын 3-денгей бағалаулары. Қаржылық құралдарды әділ құн иерархиясы санаттары бойынша бөлу үшін басшылық пайымдамалар пайдаланады. Егер әділ құнды бағалау үшін едәуір түзетулер талап ететін байқалатын бастапқы деректер пайдаланылса, бұл бағалау 3-денгейге жатқызылады. Пайдаланылатын бастапқы деректердің маңыздылығы әділ құнды бағалаудың барлық жыныстыры үшін бағаланады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қорда әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық құрапдар болмаған.

Әділ құнды ашу үшін Қор, «Қазақстанның қор биржасы» АҚ мен Bloomberg ресми сайтында жарияланған, активті есем екінші деңгейлі нарықтардағы белгіленген бағаларды қолданды. Сонымен қоса, әділ ұнды анықтау барысында ҚР МБҚ табыстылығының қисығына, ол үшін нарықтық деректер пайдаланылған, ұлттық валютаға тәуекелдердің сипатына ең жақын болатын, экстраполяция әдісі қолданған.

Келесі кестеде әділ құн бойынша есептелмейтін, олар үшін әділ құнды ашып көрсететін, активтер мен міндеттемелер көрсетілген:

(қазақстандық мың тенгемен)	2019 ж. 31 желтоқсан				Тенгерімдік құны
	1-денгей	2-денгей	3-денгей	Жиыны	
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар					
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	-	412,320,361	-	412,320,361	442,395,719
ХҚҰ облигациялары	-	185,868,649	-	185,868,649	186,941,191
Корпоративтік облигациялар	-	107,624,465	-	107,624,465	93,165,896
ҚРҰБ ноталары	-	84,560,974	-	84,560,974	84,581,109
Жиыны		790,374,449		790,374,449	807,083,915

(қазақстандық мың тенгемен)	2018ж. 31 желтоқсан				Тенгерімдік құны
	1-денгей	2-денгей	3-денгей	Жиыны	
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар					
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	-	280,046,117	-	280,046,117	311,674,033
ҚРҰБ ноталары	-	201,398,782	-	201,398,782	202,246,990
АҚШ қазынашылық облигациялары	-	116,564,236	-	116,564,236	116,587,023
ХҚҰ облигациялары	-	105,777,744	-	105,777,744	107,261,113
Корпоративтік облигациялар	-	27,381,639	-	27,381,639	27,097,634
Жиыны	-	731,168,518	-	731,168,518	764,866,793

23 Әділ құн туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

Жоғарыдағы кестеде көстеде көлтірілген деректерді қоспағанда, Қор басшылығының пікірінше, қаржылық есептілікте көрініс тапқан қаржылық активтер мен міндеттемелердің тенгерімдік құны олардың сипатының қысқа мерзімді болуына байланысты шамамен олардың әділ құнына тең.

24 Бағалау санаттары бойынша қаржылық құралдарды беру

«Қаржылық құралдар» 9-ХКЕС-на (IFRS) сәйкес өзінің қаржылық активтерін келесі санаттар бойынша жіктеуді/бөледі: (а) пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер; (б) өзге жиынтық кіріс арқылы бағаланатын қаржылық активтер және (в) амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер. «Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер» санаты екі ішсанатқа бөлінеді: (i) пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын активтер, және (ii) бастапқы танығанда осы санатқа жатқызылған активтер. Сонымен қатар, жеке санатқа қаржылық жалғерлік бойынша дебиторлық берешек бөлінген.

2019 жылғы 31 желтоқсанға және 2018 жылғы 31 желтоқсанға Қордың барлық қаржылық активтері және міндеттемелері амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер санатына жатқызылған.

25 Байланысты тараптармен жасалатын операциялар

Тараптар, егер олар ортақ бақылауда болса немесе олардың біреуінде басқасын бақылау мүмкіндігі бар немесе басқа тарап қаржылық және операциялық шешімдер қабылдағанда айтартылғай ықпал ете алатын болса, байланысты болып есептеледі. Байланысты тараптар арасындағы қатынастар болуы мүмкін қатынастардың әр жағдайын қарғанда осындағы қатынастардың заңдық тұсын ғана емес, олардың мағынасын (мәнін) назарға алу қажет.

2019 жылғы 31 желтоқсан және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор Ұлттық Банктің тікелей еншілес компаниясы болып табылған, ал Банктің негізгі иесі Қазақстан Республикасы мемлекеті болып табылады.

«Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету» 24-ХКЕС-на (IAS) сәйкес Қордың өзге байланысты тараптарына Қазақстан Республикасы, ұлттық компаниялар және Қазақстан Республикасы бақылайтын басқа үйімдар жатады.

Қазақстан Республикасы Қорға елеулі ықпал етеді. Сондай-ақ Қазақстан Республикасы Қордың байланысты тараптары деп танылатын үйімдардың үстінен бақылайды.

Қор ашып көрсетулерден байланысты мемлекеттік үйімдармен жасалатын операцияларды алып тастамауды шешті.

Теменде 2019 жылғы 31 желтоқсанға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

(қазақстанның мың теңгемен)	Тікелей иегер үйім	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	8.25-9.25%	38,821,002	- 239
Инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар	3-11.5%	84,581,109	535,561,615
Өзге қаржылық активтер		-	330,504
Өзге міндеттемелер		14,799	173,646

Теменде 2019 жылға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша табыс және шығын балтары көрсетілген:

(қазақстанның мың теңгемен)	Тікелей иегер үйім	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Пайыздық табыс	17,448,436	832,074	30,286,833
Күнтізбелік жарналар бойынша табыс	-	-	1,179,423
Әкімшілік және өзге операциялық шығыс	101,389	62,974	45,377

**«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

25 Байланысты тараптар арасындағы операциялар (жалғасы)

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсанға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

(қазақстандық мың тенге мен)	Тікелей иегер үйім	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	8,25%	35,016,817	- 43
Сатуға арналған қолданыстағы инвестициялыш бағалы қағаздар	3-11.5%	202,246,990	10,725,963 328,045,704
Өзге қаржылық активтер	-	-	255,046
Өзге міндеттемелер	-	14,354	2,506

Төменде 2018 жылға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша табыс және шығыс баптары көрсетілген:

(қазақстандық мың тенге мен)	Тікелей иегер үйім	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Пайыздық табыс	17,882,896	69,401	18,434,147
Күнтізбелік жарналар бойынша табыс	-	-	930,164
Әкімшілік және өзге операциялыш шығыс	(76,324)	(16,290)	(37,665)

Төменде негізгі басқару қызметкерлеріне сыйақы төлемдері туралы ақпарат берілген.

(қазақстандық мың тенге мен)	2019 ж.		2018 ж.	
	Шығын	Есептелген міндеттеме	Шығын	Есептелген міндеттеме
Қысқа мерзімді сыйақылар:				
- Еңбекақы	94,162		79,567	-
- Мемлекеттік зейнетақы және әлеуметтік қамтамасыз етуге шығындар	7,232		5,695	-
Жиыны	101,394		85,262	-

Қысқа мерзімді премиялыш сыйақылар басшылық тиісті қызметтер көрсеткен кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде толық көлемде төленуі тиіс.

26 Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқигалар

2020 жылғы 10 наурызында Қор мерзімді емес депозиттер бойынша 9,8%-дан 12,5%-ға дейін, және 3% пен 6 айға мерзімді салымдар бойынша, және 3 айлық жинақтаушы депозиттер бойынша 13% дейін максималды ұсынылатын мөлшерлемелердің мәнін қайта қарастырды. Өзгерістер максималды мөлшерлемелерді қайта қарастыру күні күшіне енді.